Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШИНАРА, 23 август, 1977 шу. • № 101 (5768). • Мах 2 кеп.

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

Балха 20 дийнахьа чуэцаргья хьажкlаш!

(Республикерча берригача механизаторашка, хьажкlаш лелаерашка, автомобилисташка «Атагинский» совхоза коллективо дaь кхайкарал).

Деза новкъостий!

Тха совхоза коллективо, Сийлахь-боккхачу Октябра 60 шу дизара йоаггlача бесса накъаяхара, лекхара социалистически декхараш шийна тlа а ийца, уж толаме кхоачашду. Юбилейни шерара ялатий хьувкъам бехьаш лоаттабеча къовсаме хьалхара котало яьккхай: ва болча культурай 2750 гектарах хlеране тlара 21,1 центнер ялат дaьлар юкъера лаьрхlача. Пачхьалкхенга декхад 1400 тонн ялат — 150 тонн планагlа доагlачул совгlа.

Ипатовций опытагlа ялат чуэцара-транспортни отрядаш вlашагl а ехка, ха хьатlакхачалехьа, техникацеи нахацеи lалашйир уж. Лаьрххlа хьежар ялат чуэцара белхацарча конвейера дерригача балхашка. Цу гlулакхо торо хилийтар балха 12 дийнахьа ялат чуийца даккха. Дикагlдоаа хьокхамаш даьхар комбайнера Гайтамиров Алхазура: цо хьекхар 390 гектар, цу кхай тlара аьрдар 830 тонн ялат. Ший комбайнаца 710 тонн совгlа ялат аьрдар Ислангиреев Саид-Хьасана.

Гаргагlертад шоллагlа кlи-марс — хьажкlаш чуэцилга. Кхачаш латт дика хьувкъам лургбола хьажкlаш.

Дукхагlа ялат даккхар дуъа хьажкlий кхаш шердаьд 700 гектарагара 1000 гектарага кхоачаш. Хlара гектара тlара 45—50 центнерал кlезигагlа доацаш фийга ялат чуэца декхар тlаийцад.

Кхы а пахкагlа хьокхамаш даха лаьрхlад хьалхалатгача хьажкlаш кхеераша. Цlи хозача звеньевойс, Социалистически Къахьегама Турпала Гайтемиров Ширвано хlара гектара тlара 60 центнер фуалаьхьа хьажкlаш чуэца декхар тlаийцад, Вагапов Байке — 55, Акаев Салманен Магадаев Абдулласи — 50 центнер хlаране чуэца лаьрхlад.

Оаха хьалхебаьча хьувкъамо торо хулийтаргья фийга ялат даккхар 11 эзар тоннага кхоачаде. Де дезар да ханнахьен ца йойташи хьажкlаш чуэцилга. lоаьча опытах пайда а эцаш, кхы а дикагlа вlаштlехьйоаккхаргья кlи-марса процессай технологи.

Ипатовций методах ялат чуэцара совхозе вlашагlъеллай 12 комбайн йола чуэцара-транспортни отряд. Цунца я йиъ ялат хьокха звено, технически гlулакх дара звенош, хьекхачул тlехьагlа хьажкlаш цlенъеш, тlайотташи дlаккухьаши йола звенош, оахам дара, бытови гlулакхаш дара звенош.

Отряда юкъе лаьрхlа я комбайнашта тlехьа хьажкlаш хьалохьаергйола звенош.

Отряде вlашагlъеллай ханна лаьрхlа партийни группа, иштта кlи-марса учет яреи дикала тlехьожам бареи группаш.

Кийчъяьй ялат чуэцара лаьрхlа йола еррига техника.

Вlаштlехьъяьхай социалистически яхьа, хlаьта моральни материальни стимулай условеш. Яхь лелаяра болх массанена гуча хургба. Дlа-юха лелача «яхьа экрана» тlа, пенгазеташ тlа, моттигерча радиоца, агитаторашеи политинформаторашеи шоай беседашца хlара дийнахьа балха итогаш ергья, хьалхалеттарий опыт ювцаргья.

Хьажкlаш дукха элегlа ца lайтара тока тlа вlаштlехьбоаккхаргба дийнахьа а бус а уж цlенъяра болх, оттаергья фийг бокъбу агрегаташ.

Тхоай цхьан отрядаца дерригача 1000 гектар кхай тlара хьажкlаш 20 дийнахьа чуэца лерхl оаха.

Дош лу планагlа 1200 тонн йоагlача 2000 тонн фуаларьха хьажкlаш пачхьалкхенга йохка.

Деза новкъостий! Оаха кхайкарал ду шуга, массанехьа а чуэцара-транспортни отрядаши звеноши вlашагlйохкара тlахьехаш, юбилейна хьалхарча яхьа юкъедахараи балха 20 дийнахьа хьажкlаш чуийца яхараи тlахьехаш.

Тхоашкара доагlар дергда 100 эзар тонн фуаларьха хьажкlаш яхара балхах. Тховй къахьегама котало Сийлахь-боккхача Октябра юбилейча хетаергья.

Кхайкарал тlаийцад «Атагинский» совхоза механизаторий - хьажкlаш кхеерий собране.

НАЬСАРХОША КОАРТОЛ ЧУЭЦА ЙОЛАЯЬЙ

Угурчисв lамархана звено дикагlчарех лоархlаш я «Экажевский» совхоза коартолаш леласрашта юкъе. Звено коллективо дош деннад юбилейни шера хlара гектара тlара 150 центнер хьувкъам чуэца. Чуийца яьннача 8-нех хlара гектаро 140 центнер коартол еннай, планагlа 105 центнер йолча. Из хьокхам цкъа ахкаро беннаб, цlаьккха а ахка деза кха, цlенъяь коартол хьайоаккхаш. Пачхьалкхенна хlанзлехьа дlаеннай 400 тонн совгlа.

Опыт йола механизатор дий шера вlаштта социалистически яхье котбаьннарех ва.

СУРТА ТlА: звеньевой Угурчиев lамархани болхло Костосва Кейпен (лакхерчу тlа); тока тlа — пачхьалкхенна дlаяла коартолаш тlайотташ латт Ершов Александра машина.

И. ПЛИЕВА суртaш.

КОАРТОЛ КХЕЕРАШ БА ВАХТЕ

Иттех ди да «Экажевский» совхоза болхлой коартолаш чуэца болабенна. Хьалхарчарца кхай тlа араяьннай Албогачиев Артагlа, Угурчиев lамархана, Аушев Ювсапа звенош. Мел йоал коартол гектара тlара, аьнна хаьттача, юрта боахама управлене начальника Котиев Мурада йоах:

— Таханарча денга чуийца 22 гектар яьннай, юкъера лаьрхlача хlара гектаро 140 центнерага кхоачаш хьувкъам лу, хlаьта Албогачиев Артагlа кхай тlара 190 центнер яьннай чуийцача йиъ гектарах хlаране тlара. Соахка санна хьокхамаш укх шера а хиларга дог доахаш да тхо...

Октябра 60 шу дизара сийна йолаяьча вахте латтача звеноша дог хьоаста хьувкъам чуэц коартолий кхашкара. Иштта, Угурчиев lамарханен Аушев Ювсапен звеной кхашкара 140 центнер совгlа коартол йоаl хьалхарча оахкамах. Звеньевойша тlаийца декхараш да 150 центнер гектара тlара. Уж кхоачашделга дукхача даькъе коартол хьагулъечарех тийша да.

Угурчиев lамархана звеноца, масала, дикагlбарех лоархl массехк шера болх беш хьабоагlа совхоза болхлой Экажева Дошу, Гостимирова Хади, болхлой бригадир Угурчиева Мадлан, кхыбараш. Уж санна дика болхлой хlара звеноца а ба дуккха.

Мах болаш да хlара звено коллектив, дукхагlча даькъе, массехк шера цига болх беш хьабоагlача нахах хилар. Цу гlулакхо паьха барт цаl хулийт, цар балхацара уйла а безам а совбоалийт, цхьоагlо лоаттаю коллективе. Хlаьта, уж «дезал» вlашагl ца къастийтарга звеньевойш шоаш хьеж.

...Массадолча кхашка доладаьд совхозе коартолаш чуэцара балхаш. Октябра юбилейна коартолаш кхеераша лаьрхlа совгlат да сиха уж чуэцилга, пачхьалкхенга 3600 тонн коартол йохкилга. Дlаде эша фу дикагlча сортах дlаоттаделга.

З. ДАУРБЕКОВ.

БАРХl БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Иттлагlча пятилетка шоллагlча шера плани тlаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй Н. Анисимова цlерагlча Новогрозненски мехкдаьтта чаккхдоахача завода цехий, установкай коллективаша. Цехашта юкъерча яхье укх шера халданза хьалха латташ я Румянцев Петр Ивановича кулгалдеча кхоалагlча цеха коллектив. Мехкдаьтта продукци арахецара бархl бетта план 7 августе кхоачаш а яь, хlанзлехьа планал совгlа цо арахийцай эзараш тоннаш товарни продукци. Укх юхейисача хана сентябрь бетта чотах кхы а дуккхача маьхера продукци арахецаргья.

Завода установкашта юкъе яьржача яхье хьалха латташ ба Гасанов Заид Юсуповича кулгалдеча № 43-8 йолча установка технологаш. Цар бархlлагlча августе кхоачашъяьй бархl бетта план. Ер бутт бовлехьа планагlа лаьрхlачул совгlа цар арахецаргья итташ эзараш сомний маьха товарни продукци. Иштта дика къахьегама толамаш а доахаш бархl бетта задани 11—12 августе кхоачашъяьй Пашков Николай Алексеевичи Лиман Вильям Лонтьевичи керте латтача установкай коллективаша. Кхы а дикагlа толамаш доахаш накъябаха лерхl цар Октябра дезача цlейна.

Б. БАШИРОВ.

ХОЗА БАРЗКЪАШ ТЕГА МАСТЕРАШ

Юрташка бахача наьха хьашташ дика кхоачашду Аргунерча барзкъаш тегача ателье болхлоша.

«Хозача барзкъий цех» оал цунах городе бахача наха. Иштта цунах цlи йоаккхийтар я говза мастер Бекмурзиева Хьава.

Цу ателье барзкъаш тегийта ух гонахьа ядача юрташкара нах а.

— Хьавас тийгача барзкъа раьза воацаш цхьаккхе саг нийсвеннавац хlанзалца, — йоах ателье мастера Аллахвердов Григорий Вердиевича.

Хьавас санна ателье дика къахьегаш я Джабраилова Ламат а. Денна йола задани 120 — 130 процент кхоачашъе вlаштlехьдоал цун.

З. ХИЗРИЕВ, тха штате воаца корреспондент.

Шин планал совгlа

Октябра 60 шу дузача шера дика къахьег «Горячеисточненский» совхоза кхашка балхаш дераша. Цунна тешал ду цифраша. Август юкъехкаьчача хана 15 эзар тонн гаргга силос кlоага чу еллай цар, планагlа 7 эзар тонн йолча. Цул совгlа боахамга йолаш я 2950 тонн сенаж, из а хул планагlа кийчъе езачул шозза дукхагlа. Планагlа 600 тонн йол lалашъе езача фермашта юкхе хьатlа а эза аргlаш даьд 820 тонн аьлах. Кастта шозлагlа хьокхаргья бlаь гектара тlара суданка яха буц. Цо торо хулийтаргья кхы а 200 тонн йол lалашъе. ЛоархIам болаш да горячеисточненцаша кийчдаь деррига доакъар геттара дика хилар.

Дика кхедаьд совхозе укх шера ялаташ. Хlанзле амбарашка чутессад 10350 тонн ка бола ялат — шера йолча планал 600 тонн дукхагlа, пачхьалкхенга дехкад 2800 тонн, планагlа 1800 тонн дохка дезача.

Иштта дика хьувкъам хилийта вlаштlехьдаьннад агротехнически гlулакхаш кхашка нийса леладарца.

Дика кийчо еш ба совхоза болхлой тlехьатlа кхача культураш сихеи ца йойташи чуэцара. Хlанзле оттаяьй хьажкlаш чуэцара балха план. Хlара звенона довзийтад цун декхараш.

Хьажкlаш чуэца дlайолаяла мара ца езаш кийча я боахамера бархl комбайн. Дика хьийкъай хьажкlаш. Специалисташа яхачох, юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара 25 центнерал кlезигагlа йоацаш фуалъяьха хьажкlаш яргья, планагlа 15 центнер йолча.

Хlанз совхоза механизатораш тlатеlla гурахьа ялат дlаде кийчлуш ба. Фуна лаьрхlа кийчдаьча 1580 тонн ялатах ши дакъа цlендаь лакхарча кондицега кхоачадаьд. Хlаьта кхаш дика тоадеш латт.

Совхоза хlара участке ба Октябра цlейна хьалхарча вахте хьалхле лелаю нах. Ка бола ялат чуэцача белгалбаьлар, масала, комбайнераш Эдиев Ювназ, Левина Галина, Дальцаев Супьян, Гулевский Николай. Силос lалашъеча дика къахьийгар механизатораша Куркаев Салмана, Даляев Хlарона, Тарамов Ванда, Хамзаев Эмде. Хlаьта оахам деча хьокхам луш ба трактористаш вежарий Эскиев Ванди Ювнази. Шозза гаргга кхоачашъю цар хlара дийнахьа йола нормаш. «Хьинаре къахьегам, лакхара дикал» яха девиз я «Горячеисточненский» совхоза къахьегамхошка толамаш доахийтар.

А. ШАМСУТДИНОВ.

Пятилетка дикагlбарех

ПИСЬМОШ ТlАРА

Магlалбика районерча М. Горьке цlерагlча винсовхозе доакъар lалашдеча хьинаре къахьегаш ба тракторист Полонкоев Махьмади шофер Даурбеков Хаважи. Боахаме хlара денна 150 — 200 тонн силос кlоага чу йолл. Цу балхаца дикка дакъа да хьалхалаттача механизаторий.

Технически новкъостал эшшача метте чехка кхоач дикагlволча механизатора Тумгоев Ахьмада сварочни агрегат. Из массаза а болх бе кийча а хул. Къахьегам безаш хиларца вовзаш ва из коллективе.

Ч. БАГАУДИНОВ.

* * *

Юбилейни вахте белгалбаьннаб Ермоловски элеваторе комбикормоая цехе болх бу Шовхалова Маликен Магомадова Говзаи. Смении задакеш массаза а 145 — 150 процент кхоачашъю цар, продукце дикал лакха а йолаш.

Уж шиъ юкъе йолча коллективо ворхl бетта йола задани дика кхоачашйир, хlаьта хlанз, август бетта, болх лаьгl ца болийташ комбикорм кийчъеш ба.

Я. ЦУЕВ.

* * *

Механизатор Везирханов Мухьади Шалински района Ленина цlерагlча колхозе активист хиларца дукхагlа вовз. Колхоза комсомольски организаце секретара заместитело Ш. Демилханова йоах цунах:

— Балха венача хьалхарча деношка дена гучадаьннад из дика болхло волга. цун трактор массаза а болх беш я. Хоржамий кампани йолча хана агитатор вар из. Хlанз Мухьаде Т-38 ялат дlаде лаьтта кийчдеш я.

З. ЗАУБЕКОВ.

* * *

Назрановски района «40 лет Октября» цlи йолча совхоза Долакх-Юртарча ферме къонача доахага хьожаш ва Долгиев Рашид. Цо укхаза болх бу 18 шу совгlа да. Опыт йолча хьайбаш леладечо массаза дика гlулакх ду доаханна. Хlанз цо доал деш 122 къона бежан да.

— Рашид вола моттиг тешаме я массаза а, — йоах ферма бригадира Баркинхоев Руслана, — цунгара хьайбаш дизаи дерстаи хул. Ферма болхлоех дикагlбарех цаl ва Долгиев.

Б. ДАХКИЛЬГОВ.

Цхьа бутт баьлча юрташкарча механизатораша кхашка арайоахаргья шоай ялат дlадув агрегаташ — долалургда гурахьа дув ялаташ дlаде. Цу балха мишта кийчо ю хьатойт 15 августага кхаьчача хахарча статистически управлене сводка.

Укх шера республике ялат дlаде лерхlа кхаш — 211 эзар гектар да, хlаьта аьха даьппар 64 эзар гектар да, е планагlа йоагlачох 30 процент. Гучча бесса, темпаш гlадвугаш яц, соахка укх хана яьхв хинначунца нийсдича кхозза кlезигагlа да из — 90 эзар гектар аьхадар соахка.

Гудермесски района механизатораша кийчдаьд 3,5 эзар гектар кхаш, е 43 процент, Шелковской районе — 8 эзар гектар, е 40 процент, Ножай-Юртовски районе — 45 процент.

lалаьмате ледара лел оахам дара болх Грозненски района боахамашка — 31 процент, Магlалбика районе — 27 процент, Наурски районе — 32, Урус - Мартановски районе — 24, Сунженски районе — 23 процент, тlаккха Назрановски района боахамашка аха дола мара даьдац кхаш, цига кийчдаь лаьтта доагlачох 6 процент мара дац.

КПСС Центральни Комитете

КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев СЕПГ ЦК Генеральни секретараца, ГДР Пачхьалкхен Совета Председателаца Э. Хонеккерца, КПЧ ЦК Генеральни секретараца ЧССР Президентаца Г. Гусакаца, ВСРП ЦК Хьалхарча секретараца Я. Кадарца, ПОРП ЦК Хьалхарча секретараца Э. Герекаца, РКП Генеральни секретараца, СРР Президентаца Н. Чаушескоца, БКП ЦК Хьалхарча секретараца, НРБ Пачхьалкхен совета Председателаца Т. Живковца, МНРП ЦК Хьалхарча секретараца, Сийлахь-йоккхача Халкъа Хурала Президиума Председателаца Ю. Цеденбалаца укх шера нюле — августе Крыме доттагlал тlехьа вlашагlкхетара итогашка хьежай КПСС ЦК Политбюро. КПСС ЦК Политбюрос дизза къоабалду новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьлаш, крымски вlашагlкхетарех хьахиинараш, КПСС-и Советски пачхьалкхенои вежарашка йолча партешцеи мехкашцеи массе а оагlорахьара вlаши цхьана леладу гlулакхаш дlахо дегlадоаладара, цар дунен халкъашта юкъерча арене чакхдоахача гlулакхашта лостам телара лоархlам болаши пайданеи лоархl.

КПСС XXV съездои БКП, ВСРП, СЕПГ, МНРП, ПОРП, РКП, КПЧ тlехьарча съездашеи оттаяь программаш кхоачашъярах вlаши даьча хоамаша хьахьекхар, социалистически содружества мехкаш, социализми коммунизми хьалъяра планаш чаккхйоахача, айхха вlаши бувзамаш а лоаттадеш, шоашта хьалхашка латта хlама хьакхоллара декхараш толаме кхоачашдеш, шоай экономически низ алсамбоахаш, социалистически общественни отношенеш эргайоахаш товеш, къахьегамхой хьал-торои культуреи айеш долга. Чlоагlлуш да социализма мехкий халкъий доттагlали кхотабалари.

КПСС ЦК Политбюрос вежарашха йолча партей кулгалхошта доккха баркал оал СССР-е дегlаена социалистически общество хьалъяр чlоагlдеш йолча СССР кердача Конституце проекта цар боккха мах барах, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизарца дувзаденна вежарашха долча мехкий коммунисташа, къахьегамхоша интернациональни бартцхьоагlа хьагойтарах. Шоай оагlонгахьара советски коммунисташ, берригa советски нах новкъосташха хьашт а долаш хьеж вежарашха долча мехкий халкъаша дегlаена социализм хьалъеча тlаухийтача творчески низашка, чlоагlа гlадбахе тlаэц цар толамаш.

КПСС ЦК Политбюрос боккха лоархlам болаш лерхl СССР вежарашха долча мехкашца вlаши цхьана леладу гlулакхаш дlахо дегlадоаладара, партешта юкъера бувзамаши пачхьалкхенашта юкъера гlулакхаши кlоаргдара, общественни организацешта юкъера вlаши цхьана леладу гlулакхаш, культура хьакъехьа вlаши хувцамаш дара баь барт. СЭВ гома чурча йlаьхха ханна оттаьча, де лерхlача тlаерзаьча программашца айхха йийза а йийза дlахо йодача хана лаьрхlа производствана специализации кооперировании яра планаш оттаяра баь барт боккха лоархlам болаш ба.

Крыме вlашагlкхийттача дунен халкъашта юкъерча дукхача проблемаех хетар вlаши дувцаро бакъдир социалистически содружества пачхьалкхенаш дlахо йодача хана а, царех хlаране къаман хьашташеи социалистически содружества, машареи прогрессеи дерригача низий юкъарча интернациональни хьашташеи дlадехараша ма-яххара юкъара де лерхlачунга кхачара лоаттабеча къовсаме айхха вlаши бувзамаш а долаш хургхилар. КПСС ЦК Политбюрос белгалду, дунен халкъашта юкъера климат унахцlена хилийтара империализма реакциони низаш новкъарле е гlерташехьа а дунен халкъашта юкъера отношенеш машаре цхьана дахара принципий ларда тlа хувцара процесс дlахо йодаш я аьнна вlаши къамаьлаш деш яь вывод лоархlаме хилар. Къаьстта аьлча, цунна дола тешал да Хельсинке хиннача совещане дакъа лаьцача пачхьалкхений викалаш Белграде вlашагlкхетара толаме кийчо еш хилар.

Цунца цхьана дерригача прогрессивни машар безачеи низаша хаьдда гlулакхаш данза даргдац герзашца кийчлулга сихлеш керда го ца баккхийтара, герзаш lодахкара гlулакх дlахо дахьара духьа. Цунца дувзаденна КПСС ЦК Политбюрос дега тоам а хулаш белгалду, Крыме вlашагlкхатача дунен халкъашта юкъера кхоххам кlаьдбар кlоаргдара, ерригача континенташка из дlадоаржадара тlаберзабаь юкъара никъ болаш социалистически мехкаш долга цlаькхазза бакъдаь хилар. Хlанзарча хьале Варшавски Договора доакъашхой - пачхьалкхений (1976 ш. ноябрь) ПКК Бухарестски совещане декларацe тlа йолча идейн хаьддача предложенейи лоархlам боккъонца бусаш ба.

Вlаши къамаьлаш деш белгалдаьхар социалистически мехкаштеи къаман - кортамукъалеи боламан юкъера гlулакхаш чlоагlдалар лоархlаме хlама долга. Из къаьстта лоархlаме да хlанз, империализми реакции прогрессивни низий цхьоагlо мелъе, уж вlаши духьала дахара, социалистически ориентаце никъ хержача мехкашта карагlдаьнна социально - политически гlулакхаш доходара тайп-тайпарча бахьанех пайда эца гlертача хана.

КПСС ЦК Политбюрос пайдане лерхl, Крыме вlашагlкхийттача дакъа лаьцараша лаьца никъ юкъара болга хьахьекхача дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама актуальни проблемаш юкъар. КПСС-о, марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма принципаш тlара хьа а доагlаш, дlахо йодача хана а леррагlен тlагlертаи къовсам лоаттабергба массане а тlаийцача, Европа коммунистий Берлински конференце кхы цlаькхазза а бакъяьча царна юкъерча отношеней боарама ларда тlа коммунистически болхлойи партешта юкъера вежарашха вlаши цхьана леладу гlулакхаши солидарности дегlаахара тlехьа.

КПСС ЦК Политбюрос тlаийцад вежарашха йолча партейи мехкийи кулгалхоща новкъост Л. И. Брежнев доттагlал тlехьа вlашагlкхийттача хаца баь барт чакхбаккхара практически гlулакхаш белгалдеш долча хаьддача дешаех дола соцамаш.

Нов. Н. Т. БЕНКЕВИЧА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

У К А З

Дукхача шерашка партийни органашка беркате болх барахи яьча дийнахьа дениз шовзткъе итт шу дизарца дувзаденнеи Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. **Бенкевич** Нина Терентьевнана — КПСС Нохч-Гlалгlай обкома инструктора.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1977 шу. 19 август.

Венгрера хьаьший

20-ча августе Грозне кхаьчай Нохч - Гlалгlайченца вошал тессача Комаромски области кагирхой делегаци. Из юкъейоагlа Ленинграде хьайийллача советски венгерски кагирхой доттагlала шоллагlча фестивале дакъа лоацача Венгерски Халкъа Республика делегацена.

Вежарашха болча мехкара хьаьший вlашагlкхетаргба Нохч-Гlалгlайчен кагирхоща, доттагlлен митинге дакъа лоаргда, Гl. Ахриева цlерагlча Назрановски «Электроинструмент» завода, СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически завода, «Наурский» винсовхоза къоначa болхлой къахьегама толамаш довзаргда. Комаромски областерча кагийча нахаи мехкараштеи иштта йовзаргья Нохч-Гlалгlайченера хоза моттигаш, уж хургба музейшкеи пионерий лагерашкеи, Военно-Грузински наьк тlа гlолла экскурси ергья.

МИШТА ЛЕЛ ОАХАМ ДЕЛГА

Колхозашкеи совхозашкеи зябь аьхай 19 эзар гектар, е планагlа йоагlачох 11 процент. Иоагlачох пхелагlа дакъа аьхай из Ачхой-Мартановски, Советски, Шалински районашка, хlаьта Грозненски, Надтеречни, Шелковской районашка аха йола мара еннаяц.

Гурахьа ялат дlадера а зяба лаьрхlа а оахам дечара балха темпаш ледара лел. Юрташкарча боахамашка оахама балхаш сихдара мел эша техника я; де эшар да тракторни парка болх боагlача бесса вlаштlехьбаккхар.

Вай вахара Керттера Закон

СССР КОНСТИТУЦИТХА ДОККХАЛ

Доккхача энциклопеди тІа корадоагІаргдац СССР Конституцел хозагІеи дезагІеи дешаш. Юххьанца дениз чакхдаллалца цу тІе дувц эгара дезагІеи дика хеташи мел дараш. ТкъоалагІча бІаьшере адамлен кхетам чу мел дола деррига гуманнии сагал долеи хІамаш чулоацаш я СССР кердача Конституце проект. СССР Конституце кхы цІаькха а лакхадоаккх ленински машара политика закон.

Цу дешашка ладувгІаш «Прогресс» совхоза къахьегамхоша кхы цІаькха а цІаькха а баркал оал сага иразе иззал йоккхо еча хьамсарча партена, цун Центральни Комитета, къаьстта Леонид Ильич Брежнева. Кхыметтел дешашца дІаяздулац кердача Конституце проект ювца йолаяьча хьалхарча деношка дениз селла кІоарга безам тІабодаш, гІадбаха совхоза къахьегамхоша из исторически документ тІаэцар.

Дукха ха йоаццаш хиннача граждании сходашка, партийнии комсомольскии собранешка шоай Даьхенах де з доагІаш доккхал дара, шоай мехка шоаш дай хилара, кхоачалургбоацача низаца къахьегара уйлаш СССР кердача Конституце проект ювцаш керта чу еcсар совхоза хІара къахьегамхочоа. Цунна тешал деш да дукхача коммунисташеи парте боацарашеи деш дола къамаьлаш.

Проект ювцача дизза дакъа лоац производства тайп-тайпарча доакъошкарча хьалхле лелаераша. Къаьстта дукха безаме къамаьлаш дир «СССР Кердача Конституце проекти КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева яьча докладага хьежжа дола партийни организаце декхараши» яха дош дувцаш тІеххьара хиннача партийни собране.

— Къаьстта арахьара политика ювцаш йола 28 статья а еш, сай беррига чІа дезалца йиззаи бІарччеи къоабалъю аз вай кердача Конституце проект, — аьлар совхоза тракториста Сийлахьбоккхача Дай-мехка тІема ветерана, коммуниста Мизиев Іалаудина. — Сай хьаьналча къахьегамца дукхагІа пайда бара, Даьхенна къахьегама совгІаташ далара низ дІа мел кхоачар дергда аз, яхаш дарнов. Мезиева дІахо даь къамаьл.

КПСС машара политика бахьан долаш хІанз диьлагІча иттшере машара хьалашка дах вай халкъ. Цу юкъа доккхий кувцамаш хиннад лоамарой вахаре. Къахьега, салаІа, дешара, кхыдараштa мел эша хьалаш вІаштІехьдаьхад Советски Іаьдало.

— Іобеша Іа, СССР кердача Конституце проекта тІара советски граждании керттера бокъонаш, паргІатонаши декхараши тІадола 7 корта, — йоах совхоза хьалхалаттача доярка КПСС члена Магомедова Умуша. — Сона балхи къахьегами безв, доккхал ду СССР кердача Конституцех, тахапарчул дукхагІа кхоана Даьхенна пайда бе ца ловш советски сагмишта хила йиш я хац сона».

СССР кердача Конституце проекто дегаш тІоздахарца шийна хьалхашка латтача декхарех толамца лоархІачьй совхоза коллектив. Хьалхарча ах шера пачхьалкхенга юрта боахама керттера продукцеш йохкара план кхоачашъяьй: дулх — 113 процент, шура — 105 процент, ялат — 110 процент. Юрта боахама продукцеш дІахо а йохкаш я.

СССР кердача Конституце проект ювцаш хиннача собране дукха дика предложенеш тийлар коммунисташа. Собране ше къамаьл деш совхоза керттерча агронома аьлар: «Советски беррига нах КПСС XXV съезда исторически решенеш толамца кхоачашъеш болча хьинаре вахарахи къахьегарахи доккхал ду аз, хІаьта СССР кердача Конституце проект ешача хана боахамерча гІулакхий хьалех бола сай бехктокхам къаьстта боккха ба аьнна а хеталу сона. Цудухьа «МоллагІча а саго шийна кара дола общественни гІулакх тесса леладар социалистически доалахьена тІакховдар санна лоархІалда» аьнна 61-ча статьяна тІатехача бакъахьа хет сона».

СССР кердача Конституце проект шеррен кІоарггеи Іомаяра хІара производства участкана агитаторий, политинформаторий, лекторий, докладчиккий группаш тІачІоагІйир совхоза парткомо. Массово-политически болх беча устни а гойтара а агитацех пайда эц оаха.

КПСС ЦК майски (1977 ш.) Пленума материалаш дІайовзийтача юртий культура Цецошка, библиотекашка боккха болх баь хилар белгалдаьккхар партийни собране. Укхаза вІашагІъеккай тематически выставкаш, гулъяьй материалаш. СССР кердача Конституце проект ювцилга шеррача боарамагІа даржаш латт, коммунисташеи парте боацарашеи дукха мегаргйола предложенеш тел, замечанеш ю, парте еш йолча йоакхонцен вай пачхьалкхе, парти хьакхеллача В. И. Ленина указанешцен масалаш а кхувлаш.

Марксизм - ленинизм мара кхы хьехам бац дунен хьалкъашта юкъерча коммунистически болхлойи боламе, хІаьта Ленина цІи коммунизма лакхаленашка бола никъ массаза сийрдабоахаргболаш а я. Цудухьа, «СССР Пачхьалкхен герба» тІа маьлха зІы хьалйоаллача моттиге **В. И. Ленина бера ханара барельеф йилларца 168 статья тІа хуацам бича бакъахьа хеташ предложени яла безам ба ся.** Цо кхы а дукхагІа йІаьхьергъяр вай пачхьалкхе, СССР хьалхара герб хьякхелла волча Ленина цІи. ХІаьта В. И. Ленина барельефа къонача сибато СССР герба тІа хьахьокхаргъяр вай пачхьалкхен массазара къонал.

Ц. ПАШАЕВ,
Веденски района «Прогресс» совхоза парткома секретарь.

КХОАЧАШЪЯЬЙ ШИН ШЕРА ЗАДАНИ

Нохч-ГІалгІай «Терек» яхача мебельно-хьуи хІамаш еча производственни объединене шоллагІча филиале арахеца букъбетта гІандаш дика дац яхаш каст-каста рекламацеш ухар потребителашкара массехк шу хьалха. Цох лаьца дагабалар дукха предприяте кулгалхоша чубийхар сменний, бригадий кулгалхой, социалистически яхье хьалха а латташ йоккха опыт йола болхлой. Цар дийцар дар арахеца продукци дикагІа хулийтилга, из еррига а цхьоалагІча категорех хулийтилга, цхьан тайпарча букъбеттача гІандашта пачхьалкхен дикала Знак хьожаяйтилга.

Артикуль 418 йолча букъбеттача гІандашта дикала Знак хьожаяйтилга тІадожадир филиале эгара дикагІа лоархІаш йолча Амаева Марем Магомедовна керте латтача коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча обойщиккий бригадана. Иштта бехктокхаме задани цунна ялар цхьа бахьан доацаш дацар. МоллагІа шийна тІабиила болх цІенеи биззаи кхоачашбеш хиларца белгалъяьнна яр из бригада.

Цу бехктокхамерча гІулакхах лаьца бригадерча обойщикашца дагаяьлар Марем Магомедовна. Шоаех иштта тешам боларах раьза хилар коллективе беррига болхлой.

— Марем Магомедовна, духхьал вайх тийша мича Іа кийчду гІандаш дика хилийтар, заготовкаш ера болхлоех тийша ма-дий из дукххача даькъе, — йоахар болхлоша.

— Царгара доагІар а дизза хьадехаргда вай, — аьлар бригадира.

Бригадерча болхлоша хьаду гІандаш, царга дІайохийта бедал миштай хьожаш денна тІахьожам лоаттабе йолаелар Амаева Марем. Даккха цхьаккха гІалат доацаш болх бечар опыт шерра йоаржайора. Шийн бехкагІа коллектива балха тІа хьовзам хулийташ бараш цІенхаштта бехктокхаме оазар. Иштта болх барах доккха беркат даьлар. 1975 шу чаккдоалаш пачхьалкхен дикала Знак хьожайир бригадас кийчдеча гІандашта.

Предприяте моллагІа дІадоладеш дола кердадар массаза а эгара хьалха дІадоладеш яр я Марем Магомедовнас кулгалду обойщикий бригада. «ХІара балха денна — дикала Знак» яха химикий инициатива дІа я йолаяь шоай беррига болхлой цу тІехьа тІахьийхар а из яр. Бригадерча болхлоша декхараш тІаийцар хІара балха дикала Знак йолаш белгала а доаккхаш, бригадас мел кийчъю продукци шоай тамагІа долаш хилийта. Из а дизза кхоачашдир обойщицаша иттлагІча пятилетка хьалхара шу чаккдоалача хана. ХІана тешаме ала йиш йолаш ба уж «ТІехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний инициатива шоаш йизза чакхъяьккхай аьнна. Бригадерча болхлоех цхьаккха саг вац балха тІа тІехьа вусаш е брак нийсйолийташ продукци кийчъеш.

Бригадас иштта башха-дика толамаш доахаш хилара дола бахьанаш дукха да. Царех керттердараш да цхьа дезал санна барттайна йолча коллективо хьинаре къа а хьегаш ший къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхар. Ткъаьх шу да балха моттиг ца хувцаш бригадира Марем Магомедовнас цига къахьега. Цу шерашка Іаламата йоккха опыт Іоаяьй цо обойщикий балха тІа. Цудухьа хов цунна болх дикагІа дІагІоргбола наькъаш тахка, бригадерча хІара болхлочунгара доагІар хьадеха, цар хІаране оамал дика йовз, царех хьанна малагІа болх булургба хов. БехктокхамегІара операцеш чакхйоахача оттабаьб йоккхагІа опыт йола къахьегама ветеранаш. Ше бригадир я яхаш дІа-юха ухаш ца а лелаш, обойщикашта лала дІа а этта царна хьоккхам телаш къахьег, хІаране беча балха тІахьожам лоаттабу. Цул совгІа бригаде дукха организаторски кхетамеи болх бу Марем Магомедовнас. Иштта йолча кулгалхочун бригада болх денгара денга тоалу.

Филиале кагирхой эгара дикагІа йола хьехамча лоархІаш я Амаева Марем. Итташ ба укхаза цо обойщица говзалах кхетабаь хьинаре къахьегаш бола говзанчаш. Царех я Торнева Тамара. Юххьанца балхах ца кхеташ балхара дІаяла дагайолаш тІаера из Марема. Цо дагалаьца уйлаш нийса йоацилга дІахайтар хьехамхо. Цунна ца ховр дІахьехаш, эшаш дола новкъостал деш бокъонца из балхах кхеталца сатийна Іанзар Марем. ХІанз бригаде эгара дикагІа йола обойщица лоархІаш я Торнева Тамара.

Атта хинна бац Марем Магомедовнай къахьегама никъ. Обойщица йолаш ялх шера болх бир цо. ХІанз из керте латта бригада тІехьаюсачарех йолаш яр. Бригадир ше болхлошкара доагІар хьадеха юхь йоацаш яр, хІана аьлча ше а яр каст-каста къахьегама дисциплина телхаеш. Цу ханна бригадерча дукхагІбараш декхарах бригадиралла хьожайир Марем. Кулгалхочо увттадеча кердача гІулакхашта раьза боацараш а нийсбелар. Цхьабакъда, болх тоабара тІехьа болча новкъостий гІонца къахьегамеи производственнии дисциплина телхаераштa дІахо моттиг йоацилга, юкъарча низаца коллектива болх тоабе безилга дІахайтар массанена а. Къахьегара, болх тоабара тІехьа болча дукхагІчарна тІехьбаьлар кІезигагІбараш. Дукха юкъ ялалехьа яхье хьалха а латташ дІайолаелар Марема кулгалду бригада. ХІанзалца из хьалхара моттиг дІа ца хецаш хьайоагІа из.

Хьинаре къахьегаш яле а общественни балха тІа дакъа лаца а ха корайоагІа Марема. Дукххача хана дениз профсоюза фабкома член, новкъостий суда секретарь йолаш хьайоагІа из. Общественни балха тІехьа шийна тІадилла гІулакх а даим цІена кхоачашду цо. Иштта йолча бригадира даьхача къахьегама толамий лакха мах баьб. Цун наькха тІа лепаш я ленински юбилейни медаль, «Социалистически яхье котъяьннар» яха массехк сийлен знак. Къахьегама сийлен кхоалагІча степена орден. Цул совгІа цунна еннай «Терек» объединене заслуженни болхло яха сийлен цІи, ткъаьх сийлен грамота. Объединене а заводской района а сийлен доска тІа хьалтеха доал цун портрет. Иштта цунна еннай «нийслагІча пятилетка ударник» яха сийлан Знак.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски Социалистически революце 60 шу дузача денна къахьегама совгІат кийчдара укх шера 7 ноябрга пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе социалистически декхарац тІаийцадар бригадас. Уж декхараш ханал дуккха хьалха кхоачаш а даь, ер кхоалагІа бутт ба из тІадоагІача шера календарагІа къахьегаш йола. Уж толамаш доахача къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалхалатташ ба обойщицаш Петровская Марина, Давыдова Неля, Османова Банат, Алиева Айдат, Дадаева Липа, Торнева Тамара, кхы дуккха бараш а. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа нормаш 130—150 процент кхоачашъю цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) бе безача балхах лаьца шоайла дагабоалаш ба обойщицаш Н. Давыдова, М. Петровская, бригадир М. Амаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«Къахьегама ветеран» яха медаль къахьегамхошта яларах дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

1977 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукххача шерашка цІена къахьегарахи къахьегаме карагІдьиннарий хам бенна СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ ГІОЛЛА:

Социальни Іалашон министерстве гІолла

Олейников Никита Ивановича — персональни пенсионера.

Поддубный Иван Яковлевича — пенсионера.

Нохч-ГІалгІай АССР прокуратуре гІолла

Бельских Анастасия Григорьевнана — уборщицана.

Баскакова Мария Сергеевнана — уборщицана.

Силин Дмитрий Степановича — Шелковски района прокурора помощника.

Вайнгебер Лев Марковича — пенсионера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене гІолла В. И. Ленина цІерагІа ГНПЗ

Александрова Мария Егоровнана — оператора.

Борисов Петр Филипповича — слесара.

Бурминская Мария Николаевнана — оператора.

Гета Георгий Гавриловича — слесара.

Гулиян Рафик Мердиевича — чистильщика.

Гюрджян Роза Калустовнана — оператора.

Горобцова Александра Степановнана — оператора.

Голда Федор Константиновича — газокомпрессорие начальник хиннача.

Жалько Григорий Ивановича — оператора.

Захаревич Иван Ивановича — слесара.

Канищева Нина Ивановнана — йоккхагІйолча оператора.

Краморова Нина Алексеевнана — оператора.

Кисалева Ольга Николаевнана — слесара-инструментальщика.

Лиманская Мария Власовнана — оператора.

Лукинова Мария Андреевнана — оператора.

Махинько Василий Корнеевича — стеклодува.

Пашков Борис Вячеславовича — слесара.

Петров Николай Степановича — оператора.

Резникова Мария Максимовнана — оператора.

Сурцева Раиса Федоровнана — оператора.

Сукач Александр Андреевича — чистильщика.

Савенков Александр Григорьевича — оператора.

Федорова Вера Яковлевнана — оператора.

Хардикова Антонина Ромаковнана — электромонтера.

Шиман Пелагея Кузьминичнана — оператора.

«Грозэнерго» яхача районни управлене ТЭЦ-2 гІолла

Варенов Михаил Егоровича — кабельни цеха локомотива машиниста.

Васильев Александр Ильича — асфальтировщика.

Деров Владимир Мануиловича — турбинай машиниста.

Конева Александра Афанасьевнана — дымососий машиниста.

Мартынов Иван Михайловича — дежурни слесара.

Николаева Евдокия Иосифовнана — электрослесара.

Сержантова Евгения Ивановнана — машинисткана.

Сущенко Мария Дмитриевнана — стрелока.

Семенова Мария Ефимовнана — хаьхочоа.

Таикин Аркадий Сергеевича — слесара.

Хрусталева Варвара Афанасьевнана — йоккхагІйолча аппаратчика.

Грозненски ацетонови заводе гІолла

Зайченко Иои Васильевича — проектно-конструкторски отдела начальника.

«Чечингражданпроект» яхача проектни институте гІолла

Сергеев Дмитрий Павловича — плотника.

Ишин Николай Яковлевича — слесара.

Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене гІолла

Алексеев Василий Васильевича — керттерча диспетчера.

Бутенко Виталий Борисовича — керттерча технолога.

Власов Николай Ивановича — производственни отдела начальника.

Елхов Петр Павловича — воккхагІволча инженера.

Майоров Лев Захаровича — нормативно - тохкама станце начальника.

Тангиев Джамбулата Іабдул-Хьамида — «Грозпромстрой» треста керттера инженер хиннача.

Щербина Василий Дмитриевича — дешара комбината директор хиннача.

Нохч-ГІалгІай ГІишлон управлене № 7 йолча гІишлон-монтажни управлене гІолла

Булавина Ираида Михайловнана — лаборанткана.

Вергун Кузьма Афанасьевича — технически снабжене отдела начальника.

Дубиц Иван Теодоровича — бетонщика.

Метелкин Григорий Фамича — мастера.

Шевцов Василий Даниловича — мастера.

«Грознефтехимремонстрой» треста № 2 йолча ремонтно-гІишлон управлене гІолла

Андрианов Алексей Панкратьевича — слесара-монтажника.

Асеев Василий Петровича — электросварщика.

Бондаренко Николай Петровича — лаьтта оахкачоа.

Байков Виктор Георгиевича — слесара.

Белоусов Федор Тимофеевича — слесара.

Белая Анна Фоминичнана — слесара.

Демочко Николай Никифоровича — технически снабжене отдела начальника.

Кочергин Иван Сидоровича — слесара.

Жихарев Константин Васильевича — слесара.

Кролевецкий Тимофей Ивановича — болхлочоа.

Недошковский Иван Григорьевича — слесара.

Козлов Федор Ефимовича — лаьтта оахкарий бригадира.

Лезгов Сергей Никифоровича — слесара-монтажника.

Лещев Василий Тихоновича — электросварщика.

Рындин Дмитрий Петровича — электросварщика.

Ленина ордена № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене гІолла

Колпаков Афанасий Степановича — воккхагІволча прораба.

Литвинов Александр Иосифовича — котельщика.

Наумова Вера Николаевнана — электросварщика.

Молчанов Николай Ивановича — электросварщика.

Пискунов Иван Степановича — электросварщика.

Егоркин Василий Григорьевича — газосварщика.

«Грознефтехимремонтстрой» треста механизаце управлене гІолла

Ковтуненко Григорий Ивановича — автопогрузчика-машиниста.

«Чечингстройстранс» производственни транспортни объединене гІолла

Антонов Иван Ивановича — шофера.

Атаев Алисултана — слесара-инструментальщика.

Антимонов Борис Николаевича — инженера.

Болонова Анна Сергеевнана — детсада заведующена.

Василенко Михаил Никифоровича — шофера.

Иванова Ангелина Семеновнана — маляра.

Салахова Хатибельбанат Хасибулавнана — маляра.

Чуев Семен Дмитриевича — шофера.

Ленина ордена № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене автобазе гІолла

Величко Екатерина Яковлевнана — ремонт еш йолча слесара.

«Грознефть объединене тампонажни конторе гІолла

Балейчук Николай Павловича — кладовщика.

Карнакова Мария Павловнана — техника.

Огольцов Николай Васильевича — инженера.

Рабичев Иван Ивановича — моториста.

Грозненски «Гастроном» треста гІолла

Аушев Висангире Бимбулата — стеклотара приемщика.

Арустамова Араксия Кеворковнена — йоккхагІйолча кассийра.

Морозов Семен Лаврентьевича — юристконсульта.

Садаева Ева Андреевнана — уборщицана.

Шаталова Анна Тимофеевнана — пенсионеркана.

Бакалова Елена Ивановнана — пенсионеркана.

Ярощенко Нина Андреевнана — пенсионеркана.

Беков Чоалдирга Баматгирена — пенсионера.

Коротков Николай Владимировича — пенсионера.

Жданова Просковья Сергеевнана — уборщицана.

Беличенко Мария Ивановнана — пенсионеркана.

Шеховцова Ульяна Сергеевнана — пенсионеркана.

Ткаченко Антонина Всеволодинана — пенсионеркана.

Булахова Анастасия Александровнана — пенсионеркана.

Федотова Вера Васильевнана — пенсионеркана.

Куприенко Клавдия Николаевнана — пенсионеркана.

Грозненски столовей тресте гІолла

Власов Василий Ильича — кладовщика.

Селихова Наталья Федосеевнана — № 19 йолча столове повара.

Филатова Людмила Климовнана — калькулятора.

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене дешара-курсовой комбинате гІолла

Авраменко Анна Тимофеевнана — гардиробщицана.

Калмыков Андрей Яковлевича — слесара.

«Труд» яхача ший лоІамерча спортивни общества областной Совете гІолла

Строков Дмитрий Яковлевича — пенсионера.

Нохч-ГІалгІай книготорге гІолла

Альтман Семен Григорьевича — товароведа.

Нохч-ГІалгІай АССР бахача наха бытовой гІулакхдара министерства кога гІирс бечеи ремонт ечеи Грозненски фабрике гІолла

Сарапкин Георгий Алексеевича — обувщика.

Городской жилищни боахама управлене № 4 йолча домоуправлене гІолла

Буждан Алексей Михайловича — плотника.

Зикрач Николай Леонтьевича — домоуправлене управляющена.

Лозянко Артем Петровича — плотника.

Погосян Арташес Аракеловича — плотника.

Григулич Вера Ивановнана — дворника.

Ибкаев Хьасана — ездовой волчоа.

Чекурова Александра Александровнана — пенсионеркана.

Нохч-ГІалгІай АССР бытовой гІулакхдара министерства «Чечингремстройбыта» ремонтно-гІишлон управлене гІолла

Данченко Николай Алексеевича — столярий бригадира.

Чурча гІулакхий Заводской райотделерча вневедомственни охрана отделе гІолла

Орлова Елизавета Алексеевнана — контролера.

Синякина Александра Александровнана — хаьхочоа.

Мартыненко Иван Даниловича — контролера.

Шагаева Антонина Васильевнана — контролера.

Токарова Нина Ивановнана — хаьхочоа.

Золотущенко Вера Ивановнана — хаьхочоа.

Новоженина Дарья Васильевнана — хаьхочоа.

Акинина Мария Егоровнана — хаьхочоа.

Краснова Евдокия Георгиевнана — хаьхочоа.

Дегтярова Александра Ильиничнана — хаьхочоа.

Скибо Нина Степановнана — хаьхочоа.

Куксина Алексей Кузьмича — пенсионера.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.
г. Грозный, 1977 шу 27 июль.

Владимир Ильича цІерагІча Московски Электромеханически заводе шерлуш я Сийлахь-боккхача Октября даха ма-доагІгІахача Октябрь даха накъадахара йола яхь. Карарча шера хьалхарча ялх бетта йолча планал совгІа арахийцай 700 эзар сома маьха тайп-тайпара электротехнически продукци. Завода бІаьш болча болхлоша дош деннад шин шера йола задани 1977 шера 7 ноябрь тІакхоачаш кхоачашъяьккха.

Сурта тІа: № 13 йолча цеха сборщикаш, коммунистически къахьегама ударникаш Н. Новожилови (аьрдехьарвар) Б. Чесноковн 100 киловатт совгІа низ бола электродвигатель вІашагІйоллача.

В. МАСТЮКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КОММУНИСТИЙ АВАНГАРДНИ ЛОАРХІАМ

Сунженски районе эгара хьалха кабола ялат чуийна яьлар «Путь к коммунизму» колхоз. Юбилейни шера ялат алсамдаккхара лоаттабеча къовсаме боккха толам баьккхар нестеровски лаьтташ лeладераша. 2630 гектара тІара 8158 тонн ялат чудера цар. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара чуийцар 31 центнер ялат. ХІаьта цхьадолча кхашкара 40 центнерга дІаккоачаш хилар из хьувкъам.

ДогІаш делхаш, ханаш оттар бахьан долаш низ тІабахийта ялат чуэцилга вІаштІехьдаккха дезаш хилар юрта къахьегамхой. Цу хьалхашка юха а нах къахьегама тІаберзабара бола ший низ къаьгта хьахьекхар социалистически яхьо. ХІара денна балха итогаш яр, карара кара тела вымпелаш, флажкаш телар, комбайнаш тІа седкъий догІар «Молний» арахецар — цу дерригнеша цхьанна а ден лохбалийтанзар ялат чуэцачара къахьегам.

ХІара ІуйрІйна колхоза керттерча диспетчера Георгий Павлович Макаровеи профкома председатела Надежда Николаевна Аксютенкоси итогаш йора комбайнераша, шофераша лелаеча социалистически яхьа, дІателар премеш. Ханханнахьа «Молний» арахецар колхоза культработника Нина Андреевна Зибаровас, художника Анатолий Митрофановича Стрепетова. Делкъийна хІама ерна ха тІакхачале колхоза ерригача механизированни отрядашка довзаш хулар хьалхарча дийнахьа шоай боахамеи шоашца яхь лелаеча XX партсъезда цІерагІча колхозеи баьча балха хьоккхамаш, ялат хьоккхача кхашка, хьатташка дийтта ца Іеш колхоза коа а хьалдеттар молнеши бюллетенаши. Цу тайппара социалистически яхьах хьахиннар ховш бар беррига колхозхой. Цул совгІа хІара денна хьалхле лелаераш даькъал бувцаш къамаьлаш дора колхоза радиос, ерригача станице гІолла.

Социалистически яхь дегІаяра тІаберзабаь бар колхоза партийни комитета, цехови парторганизацей, профкома, комсомольска организацей, культура болхлой йоккхача отряда, лекторий, политинформаторий беррига болх. Иштта цу юкъейоалаяьяр идейно-кхетама балха ерига средстваш. Вахаро хьалхайоахаш хинна уж балха керда формаш сихха юкъекхухьар практика. Боккхача пайдане хилар комбайнерийи шоферийи балха дикалах беш хинна хоам. Социалистически яхье котало яккхара хиланза даргдоаца хІама продукце дикала лоаттабу къовсам хилар бокъонца кхетадир наха. Цу гІулакхо кхы а лакхача боарамга яьккхар социалистически яхь. Боккха пайда баьлар яхь шеррача боараме дІайовзийтарах, шоай колхозе меттел ерригача районе къахьегамах хьахиннарий лоархІам беш хиларах. Цу дерригнеша халонаш эшаеш дІакьалхашка аха Іомабора нах.

Нахаца беча балха мел эшар дир колхоза парткомо. Ялат чуэца доладала массехк ди хьалха парткома заседание дийцар из дош, чІоагІйир организационни, массово - политически, культурни балхий план, вІашагІъеллар оперативни 4 группа чуйода ялат чуэцара кийчо яран чакхдаккхараи йола штаб. Цар тІахьожама кІал яр ялат чуэцара балхий ерига комплекс. Транспорто, комбайнаша пайданегІа хургболаш болх бара, ялат лорадара лерттІа тІахьожам лоаттабора группаша. Ялат чуэцара балхаштa доккха гІо-новкъостал деш хилар социалистически яхьа итогаш яра гІулакха жоп луш хинна оперативни группа. ХІара денна ялат чуэцарах «Молнешкен» бюллетенешкеи деш дола керда хоамаш доаза ловш хулар ялат чуэцача къахьегараш. Цу лоархІамеча гІулакхе дизза дакъа лоацаш яр коммунист Нина Андреевна Зиборова. Из хІара денна хулар ялат хьоккхаш йолча учасtкашка, хьожар къахьегамхой балхеи бытеи хьалашка. Цо дІателар премеши карара кара тела цІе вымпелаши. Ялат чуэца доладаьча хьалхарча деношка денз иштта колхозе болх вІаштІехьбаккха низ боланзар хилар социалистически яхь.

Бакъдар аьлча, Ставропольерча Ипатовски кхаш леладерий ялат чуэцара балха опыт ювца КПСС ЦК соцам хинначул тІехьагІа геттара шерагІа дІаяьржар из. ЛаьрхІа Іома а яь практика юкъейихьар из дикагІйола опыт.

ХІара екхан йолаш дена сахьат лаорхІам беш дар. ДогІа дилхачул тІехьагІа болх бе йиш йолаш хаоттам хилча ялат хьакха доладара кхашка аргІа а елла Іеш бар комбайнераш. Хьалкхедаь ялат цІеадаь чуэшара, из кІалхардаккхара йоашаца лоаттабеча къовсаме шоай хур-могар дора цар. ТІехьабусараш бацар. ДикагІбараштa юкъера а дикагІбараш белгалбаьхар яхьо. Белгалдаккха деза царна юкъе дукхагІбараш коммунисташи комсомольцаши хилар.

Колхозе хьалхара моттиг яьккхар комсомольца Бобровский Виктора. 568 тонн ялат аьрдар цо. ШоллагІа моттиг — коммуниста Георгий Степанович Павленкос. ХІаьта дика толамаш даьхар коммунисташа Иван Федорович Кузина, Василий Иванович Кондрашова, Николай Федорович Линчанске. ТІехдика къахьийгар комбайнераша Александр Михайловича Павленкос, Борис Александрович Ткачева, Николай Александрович Лагадина, Петр Александрович Четвертова. Хьокхамаш доккхий деце а хьинаре къахьийгар комбайнера Илья Аксютичева. Эгара чуэца халагІа йола горох чуэцаш хилар из.

Шоферашцарча, трактористашцарча доттагІлеп безамца белгала бар комбайнерий тайжжа дІабода болх. Ялат чуэца доладича денз 881 тонн ялат дІадихьар машин лехкаш волча комсомольца Баркинхоев Беслана. Иштта коммуниста Селиванов Александра — 650 тонн, трактористаша Николай Иванович Грибенникова — 696 тонн, Иван Степанович Сальникова — 625 тонн дІадихьар ялат.

Шоай социалистически декхараш тІеххоачаш а деш ялат чуэцача доккха дакъа лаьцарий список кхы а дІахойода. Цу юкъе болх республикански сийлен Доска тІа хьалтеха бола механизированни отрядий начальникаш Виктор Алексеевич Козлов, Сергей Иванович Синчинов, бензозаправщика шофер Алексей Николаевич Тормасинов, сварщик Николай Григорьевич Нагорнов, шофер Николай Петрович Литвиненко, дукха а кхыбараш.

Ца дойташ а ханнахьа а ялат чуэцача лоаттабьча къовсаме котало яьккхар тІехдика вІаштІехьъяьккхача социалистически яхьа коллективни къахьегамо.

Бакъдар аьлча, къаьстта дог гІоздоаккхаш бар коммуниста В. А. Козлова кулгалдеча № 3 йолча мехотряда толам. Балха 12 дийнахь 567 гектара тІара ялат чуийцар цун отрядо. ХІаьта 280 гектарах хІаране тІара 30,8 центнер мукх, 287 гектара тІара 39,4 центнер кІа чудера цар.

Комбайна тІа болх беш номер 1 йолча мехотряда начальники вола коммунист С. И. Синчинов эгара хьалха чуийца ваьлар ка бола ялат. Укхаза юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 34 центнер даьккхад кІа. ХІаьта къона коммунист, мехотряда член Н. Ф. Линчанский хьалхарчарца ялат чуийна а ваьнна хІанз силос кийчъеш ва. Ший силос чуэцача комбайнаца хІара денна 800 — 1000 килограмм дика силос йолла вІаштІехьдоал цун.

ХІанз силос йолла болабенна колхозе. Ипатовски методах укхаза вІашагІъеллай 5 комбайнерахи машинаш тІа болх беча 17 сагахи латта отряд. Цунна керте латт коммунист Павел Кузьмич Тихоновский. Дийнахь 5 тонн силос хьокх 4 комбайно. «Хьайбай фермашта цаІ-ах шера тоъал доакъар» яхача девизах дІабода из болх.

Шоай къахьегама котало Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара хетаю нестеровски колхозхоша. СССР керда Конституци тІаэцача белгаларча шера партеи правительстваи вай мехкарча къахьегамхой еча йоакхонна дала доагтІаш дола жоп да цар толам.

Ж. ИБРАГИМОВ,
Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза парткома секретарь.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга

ГРУЗИ: СССР-а ЦХЬАН ДЕЗАЛЕ

НИЙССАРЧАРНА ЮКЪЕ

З. А. ПАТАРИДЗЕ,
Грузински ССР Министрий Совета председатель

«Грузе хьабенен дIахьоши бола никъ, — белгалдаьккхад новкъоста Л. И. Брежнева, — из ба вай халкъий ерригача сийлахь-йоккхача содружества никъ». ХIьата из дIаболабаьб Ленина гене, Октябро.

Ленина цIераца дувзаденна да социалистически Грузе дерригa толамаш. Советски Союза халкъий вежарашха болча дезале ленински къамий политика лоарзагIа ца йоккхаш чаккхъяхар бахьан долаш, баьчча хьаькъале хьехамаш дизза кхоачаш а деш, республика къахьегамхоша доккхий толамаш даьхад адамаша леладеча гIулакхий дерригача доакъошка.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача шера, СССР керда Конституци хьахулача шера, уйланца бIарглокхаш юхахьож вай карагIдаьннарашка. Республикана карагIдаьннарий бизза мах бара кхоачам ба революци ялалехьара Грузи фу хиннай дагадехача. Цун промышленность яр кагий кустарни производствaш, цIнлеторгийн кирпишкийн фабрикаш, массехк рудник.

Таханара Грузи — из я Iаьржен сийрден бесаш долча металлурге, локомотиваш, станокаш, автомобилаш ю, электротехнически, приборостроительни, кIора, промышленноста дуккхача кхыча доакъой республика. Укхаза арахец хи кIал гIолла лела ткъамаш тIера катераш, элетронно-бустамий аппаратура, марганец, мехкдаьтта продукташ, ферросплаваш, мрамор, чай, чайни фабрикашта лаьрхIа оборудовани, чхьагIараш, коньякаш, минеральни хиш. Дунен океана чу гIолла боал тувсаш лел итт шу хьалхагIа хьаьча форда пароходства кемаш.

Грузе технически революци чакхйоаккхача наькъагIа баькка лоархIаме гIа хилар чIоагIа дегIаена энергетически база хьаярах. Эггара хьалхара гидроэлектростанци — ЗАГЭС — ленински ГОЭЛРО планагIа 1927 шера хьалъяй. Республика электроэнергеца Iалашъяра гIулакха йоккхий торонаш хьаелл хIанз 270 метр лакха арка хьисале ший тайпара плотина а йолаш хьалъеш латтача Ингурски ГЭС-о а хIаьта ииттa кердача Жовхала станцеша а.

Мел эша торонаш вIашгIехьаьхай Грузе КПСС XXV съездо цун къахьегамхошта хьалхашка оттадаь керда, кхы а цIенхаштагIен чоалханегIен дола декхараш толаме кхоачашдара.

Берригача мехко новкъостал ду Грузе халкъа боахам дегIабоалабара. Вежарашха йолча республикашкара ух укхаза металлургически заводашта лаьрхIа оборудовани, гидроэлектростанцешта лаьрхIа турбинаш, экскаватораш низ-бола юртбоахама машинаши, горни комбайнаш а станокаш а. Вежарашха йолча республикашкара эзараш специалисташ ба керда предприятеш хьалъеча, чоалхане оборудовани караерзаеча дакъа лоацаш, шоай йIаьхий опыт хьател цар тхона.

Мехка чай доаккха керттера база а хиина дIаэттай Грузи. ЛакхагIча боарамта кхоачадеш айдаьд республике комсаш лелаярен чхьагIар дахарен гIулакх.

Экономика чIоагIа дегIаярах къахьегамхой культура лакхъяран хьал-торо тоаяран йола лард хилар. Республике я 18 лакхера дешара заведени. Грузе Iилмай Академена чуйоагIа 200 Iилман учреждени.

Оалангара деиз тоаденнад бахача наха деш дола медицински гIулакхаш. Республика яккха а йоагIаш гIоръяьккхай цун унахцIенон кхуврчаша — Iаьржача форда йистацарча курорташа — Гагро, Пицундо, Кобулето, Зелени Мысо, Гудауто, Цхалтубос. Дукхханахьа довзаш да дарбан хий духдувла шоай тайпара хьасташ, цу даькъе «Боржоми» а.

Грузе керда социалистически отношенеш чIоагIъялар белгалдаьккхад художественни культура айяларца. Цун литературен искусствои белгалйоал социалистически реализм йолаш, халкъал доаллаш хиларца, вай замалахьара проблемаш лаьрххIа теркалъеш хиларца.

Гуржий писателий книжкаш кепаетташ арадоах СССР дуккхача халкъий меттала. Гуржий меттала йоах вежарашха долча халкъийн социалистически содружества мехкийн произведенеш а хIаьта ииттa дунен литература дикагIа йола произведенеш а. 50 шу совгIа ха я кистеи гамен говзанчий башха-дика плеяда хьалкхеаь Грузе художествай Академи йола. ТIа-тIа лакхлу гуржий кинематографа — советски киноискусствана юхь йолаьрех цхьанне — сий.

Шоай произведенеш вежарашха долча халкъашта хетаю республика дуккхача писателашеи искусствай деятелашеи. Советски культура иштa интернациональни цхьоагIон хьал хилара гIо ду духовни гаказаш дIа-хьа ийярах доалача беркато.

Тха республика халкъа боахами культурен хьалъоттарен дегIаахарен исторе дог тешадеш хьахьокх ленински къамий политикан СССР кердача Конституце проекта тIа политически, экономически, социальни лардаш шоаш ма-ярра чIоагIа ювнача советски халкъий вежарашха долча доттагIален оахара низ. (ТАСС).

«Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизар рекордни хьувкъамца дезде!» яхача девизагIа социалистически ях йоаржаьй Грузе чай леладераша. 360 эзар тонн сортовой лист тул а яь паччахьалкхенна дIачуила лерхI цар.

Зугдидски района Ленина орден лелаю Ингирски чайни совхоз — республика эггара бокхагIбола лакха механизированни боахам. Плантацеш тIа 90 процент гаргга эггара халагIа дола балхаш деши хьувкъам чуэцаши машинаш я укхаза. План 3 эзар йолаш паччахьалкхенга 3200 тонн чай дохка лаьрхIад ингирски къахьегамхоша.

СУРТА ТIА: Ингирски совхозе механизаце новкъосталца хьувкъам чуэцаш латт.

Цифраши факташи

Грузе территоре дIалоац 69,7 эзар квадратни километр.

1977 шера 8 январе пхи миллион саг ваха республика а хинна дIаэттай Грузи.

Грузински ССР юкъейоагIа Абхазски Аджарски автономни республикаши Къулбехьен-ХIирий автономни области.

Советски Iаьдал латтача шерашка Грузе хьалъяьй 1200 совгIа йоккха промышленни предприяти.

Грузе колхозашкеи совхозашкеи болх беш 26 эзар агрономи юрта боахама кхыбола специалисташи ба.

Республике вахача хIара итт эзар сага 41,1 лор кхоач. Грузе дарбан хий духдувлаш 1400 хьаст ба. Дерригача дунен тIа цIи дIахеза я Цхалтубо, Боржоми, Абастумани яхараш санна йола курорташ.

Республикерча 3858 библиотека книжкай фонд 30 миллион том совгIа я.

БОЛХЛОЙ ГАРАНТИ

«Социалистически къахьегама дисциплинана — болхлой гаранти» — из я Грузе яьржача социалистически яхьа девиз. Эггара хьалха из хьахиннай Руставски металлургически завода цхьоалагIча мартене болх беш йолча кхоалагIча бригада партгруппа собране. Цу тайпара ях дIайолаелга хьалхадаьккхад Омар Цитлидзес.

Коммуниста Омар Цитлидзе 37 шу даьннад. Профессионально-технически училища а яьккха венача цо болат лоаладу хIанз 18 шу даьннад. ХьалхагIа а во лелацар бригада гIулакхаш, хIаьта хIанз кхы а дикагIа леп. Шу хьадоладелча денз планал тIех 400 тонн совгIа металл лоаладаьд.

Планал совгIа яьккха продукци — уж дешаши цар маIани вай вахарцеи цун темпашцеи хьаIема, царца тардeнна даьннад. ХIаьта а, заденел совгIа продукци, къаьстта а металл, арахецилга — атта гIулакх вIалла а дац.

Шовзткъа къамах бола нах бахаш къахьегаши йолча Руставех 40 веший город оал. Укхаза хьахиннеи металлургийи химикийи йоккхий болхлой династеш. Хьэзцаргба вай, масала, Кухалешвиле дезал. Цун вокхагIвола вoI — Шалва болат леладечун гIончагара цеха начальникага кхаччалца бола никъ хьабена запорожски металлургий ученик ва. Предприяте къахьегаш ва цун 12 вошеи, йишеи, вежарий къонгаши махкарийи. Е хьэзцаргба вай вежарий Параcташвили Владимири Кукурии. Ждановe баьгIаб уж деша. Хьалхарвар хIанз доменни цеха коллективана кулгалдеш ва, шоллагIвар — бригадана.

Сталевара предложени хьал ца лаца йиш яцар цу тайпарча наха. Доменщикаша кхы тIа а тоайир из: «ХIара тIехьавусачоаи дисциплина телхаочоаи хьалхара жоп лу ерригача коллективо!»

— Металлургий инициатива, —аьлар цу хьакъехьа завода парткома секретара К. Бакрадзес, — хьахиннай КПСС XXV съезда решенеша массане а къахьегама хьинар айдарах. Низаш, хьинар духдувла, дегаш урауттаду хьаст кхы цхьаькха а ба тха. Уж да парте Тбилисски горкома организаторски политически балхах, Грузе партийни организаце из соцам кхоачашбара леламах лаьца КПСС ЦК-ас даь соцамаш.

Тахан оборудованех 100 процент пайда эц болат лоаладерашеи пракатчикашеи. Царна юкъе цхьаккха а вац къахьегамеи технологически дисциплина телхаеш. Пийшка мукъача ченах пайда эцара коэффициент отрале эггара дикагIа я доменщиккий. Руставе хьадеча чона паччахьалкхен дикала Знак еннай.

Грузе Компарте Центральни Комитето массе оагIорахьара гIо даьд Руставе болхлой инициатива дегIаяра. Металлургаш хьаллаьцаб Чиатуре горнякашеи Тбилисе машинашъерашеи, Кутаисе автозаводцаша а ИнгуриГЭС хьалъераша а, субтропикашка чай кхедерашеи лакхача лоамашка хьайбаш леладерашеи. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доагIара накъадахар духьа лелаеча яхье хIанз йола производства темпаши боараме ритмаши хьалхагIа цIаккха а хиннаяц Грузе.

О. ЛОМИДЗЕ,
металлургически завода болат лоаладер, Социалистически Къахьегама Турпал, Грузе КП ЦК член.

(ТАСС).

Руставн.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара яха ма-йоагIа накъаяхара ях а йоаржаяь Руставски металлургически завода коллектив толаме къахьегаш я. Шу доладелча денз планал тIех болата, чона, проката итташ эзараш тоннаш арахийцай цо.

Вай мехка 52 моттиге, дунен дуккхача мехкашка дIакхухьийт цу предприяте продукци. Лакха квалификаци йола специалисташ кийчбеш № 3 йола ГПТУ я заводе.

СУРТА ТIА: Тбилисе панорама. Аьттехьа — эргаьккха када хьисапе герга «Динамо» стадион.

С. ТЕВЗАДЗЕ сурт. ТАСС фотохроника.

ВЕТЕРАНА ПИСЬМО

Эргаяьнна тха край кизга чура санна сона бIаргайойташ цхьа городок я Къулбехьен ХIиращжахьа. Кванси оал цунах. Иззамо цIи йолаш ба ткъаь итт шу совгIа ха хьалхагIа шийна юххе из городок хьалъэтта лоам а. Уккхаза, форда тIара хьайистача 1500 метр лакхача метте, Къаьпача Кавказа лоамий бовхьаштa йистте бахаши къахьегаши ба даши цинки доаккхараш.

Цкъа санна дуккхаза а хинав со Квансе. ХIара со массаза ва дог гIоздоах са эргалонаша. Тоалуш, хозлуш латт городок. Из дIа ягIа быта комбинат дукха ха йоацащ а тIехьа йоацаш яр, вешта дIа дагIа нах чубаха цIеноШ а доацаш дар. Мегаьд тIаккха, кхы тамаш е езаш хIама дац: укх-гаргарча шерашка хIанз хецачул кхоалагIа дакъа дукхагIа продукци арахеца йолалургйолча рудоуправленеца цхьана дегIайоагIа Кванси.

Автономни областа центрера — Цхьинвалера — гаьна бах даши цинки доаккхаш бола горнякаш. ХIанзара яраш санна йолча городе бах. Кванси — Советски Iаьдал латтача шерашка дукха къамаш дахача вай Даьхен халкъий а эггара хьалха сийлахь-доккхача эрсийн вежарашха долча гуржийн халкъий а новкъосталца хьалхалаттача автономни областех цаI а хинна дIаэттача таханарча Къулба-ХIирийчен сурт гойташ дола кизга.

Деэткъа шерал тIехваьннав со хIанз. Хиннари долаш дари вIаши нийсде торо йолаш ва со. Цхьабакъда къаьнача а къоначa а хIиречоа дегаоидло санна ек укх тайпара цифраш: 1922 шераца нийсийча лоаман края промышленни производства объем бIаьзза йоккхагIа хиннай, хIаьта тIом хьале хьалхарча 1940 шераца нийсийча — 30-зза хIана хиннаяц аьнна. Къулбехьен ХIирийчене хьаду сир даьккха проводаш, мебель, консерваш, цIен че хозьеш йола хIамаш. ХIаьта арахецача вибромашинех 65 процент лоархIамегIарча гIишлошка, цу даькъе КамАЗе а БАМе а дIаккхухьийт.

Доккхий толамаш даьхад юрта боахаме, культура дегIайоалаеча. Нагахьа санна революци ялалехьа Къулбехьен-ХIирийчене массехк церковно-приходской школа мара хиннаеце, хIанз алхха общеобразовательни школашкеи юкъерча специальни дешара заведенешкеи дешаш ба областе бахача берригача нахах диълагIа дакъа совгIа бараш. Областе я 150 библиотека, 90 клуби культура ЦIаи, драматически театр.

Къулбехьен-ХIирийчен таханарча денах доккхал ду аз, хIаьта тахан тхоай, 20-ча шерашкарча коммунистий когаметта хьаэттар хьамсарча ленински парте сийлахь-йоккхий планаш кхоачашъе кийча дола ноахал хиларах се ираз долаш а лоархI аз.

И. КУЛУХОВ,
1921 шера денз КПСС член.

СУРТА ТIА: № 3 йолча заводской ГПТУ производственни дешара мастер Г. В. Сихарулидзе Руставски металлургически заводе доменни производство караерзаеш болча ший вьетнамски дешархошца. ХIанз № 3 йолча ГПТУ дешаш ва 150 вьетнамски зIамига саг.

В. ХРИСТОФОРОВЕИ
Ф. КРЫМСКЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМАХ ХУЛА ТОАМБАР

Гуржий субтропикий кхашка массе метте цхьатарра чуэца доладаьд чай. Кахете кхашка — ялаташ чуэцаш латт, Карталике бешамашка — сом кийчбу. ХIаьта Iаьржача фордагара Сванете лоамашка кхаччалца йолча моттигашка йол кийчъеш латт.

Грузи — беркате моттиг, мехка дукхагIа йолча районашка лургбоаца сом лу цун лаьтташа. Са республико тел чай, цитрусови сом, тунг, эфиродаьтай культураш, комсаш. Уж а дуккха кхыйола а юртбоахама культураш йоахилга кулг-кара тоъал дукха къахьега дезаш болх ба.

Хьаэцаргда вай, масала, чай. Массанена а ховш дац чаь кIотарга цхьа квадратни метр йолча тIехен тIа диъ эзар гIа долга а хIаьта царех чуэца дезараш иттлагIа дакъа мара доацилга а. Нагахьа санна уж ховха хетолгаш малх чубизалехьа бIарга а дайна хьа ца доахе, Iуйранга даьлча къалу, дикагIча сортех дола чай дара пайдана доацача доал. ХIанз дIауйлаел оаш, укх шера «баьцарча дошо» 365 эзар тонн гулъяра лаьтта леладерий мел дукха къахьега деза. Иштта дукха чай хьалхагIа цIаккха а даьккхадац республико.

Грузе 130 эзар гектар совгIа лаьтта да комсаш тIайолаш. Царга шоргта сом балийта ший безам бале, лаьтта леладер шера хIара гаьн тIа бIаьзза Iоверза веза цунна Iунал де, шелалахи ша тохарахи из лорае еза цо. ХIаьта хIара гектара тIа юкъера лаьрхIача дIаегIа ягIа 3.333 га.

Паччахьалкхено камаьршa мах лу лаьтта леладерий къахьегамах. Со ваь са юрт Натанеби Гуржий субтропикашта юкъе — Колхидски дохалепе улл. В. И. Ленина цIерагIа тха колхоз—миллионер, цо тел дуккха ялат, чай, цитрусови сом, чилла бурилгаш, хьайбай продукташ. Колхозе къахьегарах тхо дIаьхий хул. Натанеби — из я тхона дукхаезаш, оаха йоакхо еш йола зIамига город. Вай Сийлахь-йоккхача Даьхен — къахьега саг чIоагIа сий долаш волча паччахьалкхен цхьа дакъилг ма дий из.

С. НИКОЛАИШВИЛИ,
Махарадзевски районерча В. И. Ленина цIерагIча колхоза чай леладер, СССР Лаккхехьарча Совета депутат.

(ТАСС).

БIаьстан-аххан ха хьатIаэттача Грузе дуккхача здравницаша дукха салоIа нах тIаэц. Пицунда яхача курорта пансионаташка духхьал цхьан хана 3 эзар саг ва салоIаш.

СУРТА ТIА: Пицунда яха курорт.

Г. КИКВАДЗЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦIЕНА БАКЪДАР

Къизача лаьттан тIа а цхьа ди доагIаргда
Саготои моастагIали лер йоацаш дIадаьккха
ЦIена бакъдар дизза хьаоттаргда
Къахьегама дуне шо ма-дарра сийрдадаьккха

ДIаяхача бIаьшерене ваьхача гуржий сийлахь-воккхача писателеи общественни деятелеи Илья Чавчавадзес шейхо санна аьна уж дешаш дег чу дессар сона Советски паччахьалкхено 60 шера хьабена никъ чулаьцан чIоагIбаьи йола СССР кердача Конституце проект ешаш со вагIаш. Цу наькъа юхьиг дIайолаьй Сийлахь-боккхача Октябро.

Вай сийлахь-йоккхача паччахьалкхен халкъаш цхьа дезал а баь кхотадаьча Октябрьски социалистически революце кхоачашде торо хилийтай кхыметтел Грузе эггара дикагIа хургдар ховши хьаькъал долаши болча гуржий къонгашта дагадоха а хала хинна хIамаш. «Шокъа цIока ювха дог майра кIант» яха Шота Руставеле лергбоаца кхоллам поэта даьхеце кховзткъа шу хьалхагIа беша йиш йолаш юкъ-юкъера бараш мара хиннабац. Вай зама хьайолаялале хьалхагIа VIII бIаьшере а тIехьа ший йоазув хьадаьчеи шоай алфавит долаш болча дунен 14 мехка юкъе хинначеи Грузе цу хана бахача нахах аханел совгIа бараш йоазув-дешар ца ховш хиннаб.

Халкъа образоване дош советски хана бокъонца къоастадаь даьннад. Эзар сега лоархIаш лакхера образовани йолаш болча специалистий дукхалга диллача дунен тIа эггара хьалхарчарех цхьа моттиг дIалоац республико. Хьалха цхьаь цаI лакхера дешара заведени мича хиннай Грузе.

Республикерча цхьайтта издательства хIара шера юкъера лаьрхIача 17 миллион экземпляр книжкаш арахец 2350 цIи йолаш! Из да хIара бIаь сага гуржий, эрсий, абхазски, хIирий, эрмалой, азербайджанций меттала 350 книжкеи 40 периодически издании кхоачаш хилар. ВIаши нийсдар духьа: революци ялалехьарча Грузе кхо бIаь шера ялх эзар книжка арахийцад ерригa тираж миллион экземпляр а йолаш.

Гуржий меттала йоах дунен литература дикагIа йола произведенеш, вежарашха долча халкъийн социалистически содружества мехкийи, кхыча паччахьалкхений писателийи поэтийи призведенеш. Вежарашха долча халкъашта хетаду Грузе дуккхача писателийи искусствай деятелийи книжкаш.

Шийна нийсса кхы цхьаькха доацаши ший тайпарен да вай мехка духовни сибат. Советски культуро шийна чулоац дерригача халкъий ши-ший къаман тайпара йола социалистически искусство, цун басараш дIа-юха ца эдалари бoc ца боабарали совгIа, уж кхы тIа а къаман искусства художественни палитра дуккха бесаш долча опытацеи талантацеи йIаьхий а еп. Грузе литературои искусствaи ишттa юкъекхухь шоай басараш, дунеи адами шоай тайпара довзар. Цудухьа, къаман доалахье лоархIаш йола уж социалистически общества доалахье а я.

Из политически хьисапе дош хозде гIертилга дац. Со—советски кховзткъа шера карагIа мел дийнна хIамаш ший бIаргашта бIаргадайнача ноахалах вола саг. Цудухьа шаккхе кулг айлаь голосовани ю аз ший статьяех цхьанне тIа «паччахьалкхено йоакхо ю общества духовни рузкъа лорадареи дебадареи, цунах советски наьха културни боарам лаккбар духьа пайда эцара» аьнна хьаккхайкадаьча вай кердача Конституцеца тIехьа.

Ираклий АБАШИДЗЕ,
Грузински ССР Iилмай Академе поэт-академик.

Советий Iаьдал эттача хана денз хьалха Россе йистошка хинна хувцамаш хьахьоккхара дика масал да Чиатура.

ДIаяха бIаьшере юкъекхаьчача хана укхаза корайир марганец йоалла моттиг. Геттара халача хьалашка болх бора цу хана горнякаша. Хьаьккха руда дIаккхухьаш, из чакхйоаккхаш деш хинна балхаш кулг-кара дора. Говр мара кхы цхьаккха тайпа транспорт яцар.

Советий Iаьдал долча шерашка цу метте хьахиннай грузински индустре дикагIйола лакха механизированни предприяти — «Чиатурмарганец» яха комбинат. 1977 шера хьалхарча ах шера планал тIех геттара дикача продукце итташ эзараш тоннаш арахийцай цо. Советски Союза тайп-тайпарча республикай 70 металлургически предприятеи дунен дуккхача мехкашкеи дIаккхухьийт Чиатура продукци.

СУРТА ТIА: «Чиатурмарганец» яхача комбината продукци дIахьош я аргIанара эшелон.

М. ДАТИКАШВИЛЕИ
А. МАЧАВАРИАНЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

РУМЫНИ. Питешти — республика йоккха промышленни центр. Укхаза хьалдеш латт дукхха доккхий нахаьчуьe цIенош.
Аджерпресс — ТАСС сурт.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

«ЧЕХОСЛОВАЦКИ ЙОАЗОНХОЧО» — ОКТЯБРАГА

«Чехословацки йоазонхо» яхача пражски издательства Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна арахецарг-да керла бархI книжка. Царна юкъе да тIема темах дола Горбатов Бориса яздаь «Непокоренные», Бондарев Юре яздаь «Берд» яха романаш. Диъ книжка поэзена хетадаь да. «Аврора селкъий» яхача стихай сборника тIа кепатеха я тайп-тайпарча ханий чешски поэтий революционни лирика. Матедуш Богумила шоай меттала яьккха Блок Александра язъяь «Шийтта» яха поэма я араяргйолаш. «КIай морхилгаш, Iаьржа морхаш» яхача книга тIа хургья цIи хезача, украински поэта Шевченко Тараса стихотворенеш, прозаически произведенеш, письмош. «Iамашкара гургал» яхаш корта а болаш арахецаргда эстонски итт поэта стихай сборник. Ши книжка хетадаь да литературни творчества теорена.

(Прагопресс — АПН).

51 ГОРОД ТIАКХЕТ

Румыне дукха ха йоацнаш хьаккхайкадаьд укх шера январь бетта хиннача бахача наьха переписах дола даннеш. Тахан мехка баха нах 21,6 миллион сагага дIакховчаш латт — цхьайтта шера уж 2,5 миллион сага бийбаб. Карара шу долалуш Бухаресте вар 1,8 миллион саг.

Боккха гIа дIахьалхабаьккхаб СРР урбанизаце даькъа. ХIанз укх сахьате городашка бах 47,5 процент нах (11 шу хьалха 38,2 процент). Цу юкъа Румыне карта тIа хьахиннай 51 керда горол. 1980 шера, карара пятилетка чакхйоалаш юрташка а городашка а баха нах цхьатарра хургба. Тахан мехкара 18 город 100 эзар сагал дукхагIа баха нах болаш я. Царех эгтара йоккхагIъяраш — Тимишоара, Яссы, Клуж, Брашов, Констанца, хIаране чу миллиона диълагIа дакъа саг вах.

(АПН).

«ЦIЕ РОЗА» ХЬЕХАРХОШТА СОВГIАТА

«ЦIе роза» иштта цIи йолаш да дешархошта лоархIаш а дукха безаш я болча хьехархошта, цар дикагIа болча доттагIашта, хьехамчашта Польше дала оттадаь совгIат. Из совгIат хьанна дала леза бераша шоаш къоастаду.

Из дагадехар 8 шу хьалха «Пломык» яхача школьни комитеташеи къавст-къаьстача берашеи кулгаш яздаь дукха письмош ийдеча берий журнала редакцена. ДIададахача бархI шера дешархой совгIаташца белгалваьккхав 219 хьехархо. Укх шера «ЦIеча роза» лауреат хилар 25 хьехархо.

(«Пшиэзнь» — АПН).

КАЛЕЙДОСКОП

ЮХАУВЗАВОЛИЙТА РЕКОРДАШ

Португальски таможенни службо рекордни «хьувкъамах» рапорт лу. Укх тIеххьарча беташка мехка исторенчухь цIаккха ца хиннача беса дукха контрабандни товараш хьадаьхал цо. аЦрна юкъе — продукташ, баракъаш, ккыйола хIамаш, 25 миллион эскудо мах а болаш.

Ший тайпара рекорд оттаяьй наркотикаш йохкарашца лоаттабеча къовсаме. Мехка къилбседехьа йолча Лейшоенш яхача порте Iалаьмате йоккха операци чакхйоаккхача хана Iаьдало соцайир «Ситроен» яхача марках йола, тIапк аьнна наркотикех хьалйиза автомобиль. Полицейскеша цу тIара гоьркхар 78 килограмм гашиш.

Касабланкера доагIача кемаца «Ситроен» хьайолаяь, лийча ганстераш безам болаш хиннабаьтта гIолла Испане а Франце а баха, тIаккха юха а фэрда тIа гIолла — Англе кхача. ХIаьта цу товарах цхьа дакъа Португале диса дезаш дар «чурча наха лаьрхIа».

Лиссабон.

В. РЕЗНИЧЕНКО,
АПН соб. корр.

●

МАРКАГIА 90 ЭЗАР

Рекордни маьхах 90 эзар доллярах ехкар Нью-Йоркерча кIезига ийслуча хIамай аукционе 1850 шера арахийца американски почтови марка.

Цу тIа оагIонгахьара гуш ва Бенджамин Франклин. Лохе мах латт-цхьа цент. Алхха цхьа экземпляр мара ца йисача цу маркана погашени яьй Филадельфе, дика гуш я цу тIара штемпель.

Марка кердача даьна ланзар ше дIавовзийта.

(АПН).

ХАЛКЪИЙ ПЕРСПЕКТИВА

ТIатохар а доацаш ала йиш я СССР кердача Конституце проект тха мехка общественноста теркам тIаувзаш я аьнна. Венгерски къахьегамхой дегаш гIоздоахаш ба «Политически система» яха корта. Цу тIа белгалдоахаш да СССР болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце, мехка деррига къамийи народностейи уйла а хьашташ а хьаллоаца халкъий юкъара социалистически паччахьалкхе йолга.

Советски Союз социализма дунен системах къаста йиш йоаца дакъа хиларца ший гIулакхаш дувзаш я социалистически содружества мехкашца, доккха дакъа лоац экономически интеграце, дунен халкъашта юкъера къахьегам бекъара даькъе. Са безам ба кердача Конституце проекта кхы цхьаькха цхьа белгало а белгалъяккха: 60 шера советски халкъа карагIдаьнараш чIоагIдаь ца Iеш, цо хьахьокх социализм хьалъеча къовсам лоаттабеча деррига халкъий йола реальни перспективаш.

Лайош ЧЕТЕРКИ,
ВНР-Президиума секретарь.
(АПН).

ЧIоагIа лакхъеннача инфляце, хадданза ккачан продукташтеи бахача наха чIоагIа эшача товараштеи тIадетталуча маьхаша дуккха забастовкаш хьоаяйтай Турце. Забастовкаш ерашта юкъе хьалха латт мехка берригача промышленни болхлоех кхоалагIа дакъа болх беш йолча Стамбулерча предприятей пролетариат.

СУРТА ТIА: Стамбулерча электротехнически промышленноста цхьан предприятерча болхлой митинг. Цар дIадех алапаш тIатохари къахьегама хьалаш тоадари.

ТАСС фотохроника.

КАГИРХОЙ — ХЬАЛХАРЧА МУГIАРЕ

ИттлагIча пятилетка хьалхара ах шу чакхдаьлар. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК производства эффективности балха дикали лакхъярах йола Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаярца, иттлагIча пятилетка заданеш толамца кхоачашъярца буазабенна бола социам кхоачашбара района комсомольцаш, кагий нах, мехкарий тIаберзабеш хоадам болла балхаш даьд комсомола Малгобекски горкомо.

Укх шера хьалхарча ах шера социалистически яхьа итогаш еш хьахьекхачох планашта тIаийца социалистически декхарашта толамца кхоачашдаьд района къахьегамхоша. Кийчача продукцена реализаци яра — 102,8 процент, шура — 113,5, дулх — 100,3, фуаш — 113, тха — 103 процент доххара ах шера планаш 1977 шера I нюлага кхоачашъяьй цар.

ИттлагIча пятилетка планаш кхоачашъеча дика хьоккхамаш даьхад промышленноста, транспорта, бахача наьха хьашташ кхоачашдеча предприятешеи совхозашеи. Яхье хьалхалаттарех я бурув тохара балхий управлени, «Малгобекнефта» мехкдаьттеи гази йоаккха управлени, технологически транспорта Малгобекски управлени, «Малгобекский» совхоз, кхыяраш.

Массаза а санна коммунистически гIишлошъеча цу доккхийча гIулакхашка хьалхарча мугIарашка латташ хьабоагIа комсомола сан доги дола сийдола къона болхлой. Царех дукхагIбараш хIанзле а гарга ба иттлагIча пятилетка хьалхарча шин шера планашта тIаийца социалистически декхараши кхоачашдара.

3000 совгIа кагий нах, мехкарий, 15 комсомольско-кагирхой коллектив я Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна Ленински комсомоло КПСС Центральни Комитетага луча Рапорта тIа кулг яздара бокъо яьккхара тIехьа лоаттабеча къовсаме дакъа лоацаш. Из цIей дезду ди тIаккхоачаш иттлагIча пятилетка шин шера заданеш кхоачашъяра декхараш тIаийцача хьалхалаттараштa юкъера белгалбаха мегарголаш ба Малгобекски технологически транспорта управленера Цечоев, Горковенко, бурув тохара балхий управленера Яндиев Къоасам, «Луч» яхача совхоза механизатораш, комсомольско-кагирхой коллектива бригадир Крошка Анатолий, Кремле сурт даккхийтара сийле шийта кхаьча вола бурув тохара балхий управленера Хадзиев Iийса, кхыбараш.

Социалистически яхьа лоархIам кхета а беш цахаддаш комсомольцаштеи кагирхоштеи юкъе къахьегама дакъа лоацилга лакхдара бола организационно-политически болх баьб комсомола городской комитето. Из дош кхоачашдара дола лоархIаме гIулакхаш а хинна дIаэттар яхьа итогаш елга, уж массанена а дIайовзийтилга, хьалхле лелаераш моральни а материальни а белгалбоахилга. Масала, комсомола горкома решенех ВЛКСМ ЦК карара хара тела вымпелаш елар технологически транспорта Малгобекски управленена (секретарь нов. Эрежеков), «Малгобекский» комсий совхоза (секретарь нов. Ханиев), бурув тохара балхий управлене (секретарь нов. Арсамаков), № 1 йолча юкъерча школа (секретарь нов. Головашова) комсомольски организацешта.

КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра лоаттабеча къовсама хьалхарча мугIарашка латташ, юрта боахама лоархIамеча кампанешка массаза а дизза дакъа лоацаш хьабоагIа района комсомольцаши кагирхойи. Иштта, укх шера бIаьстан юххье, шоай дегаша хьехарах комсомола комитетий путевкех совхозашка болх бе бахар 150 кагий нахи мехкарийи. Цу юкъа боккха организаторски массово-политически болх бир «Ингушский», «Малгобекский», «Луч» яхача совхозий комсомола комитеташа. Хьайбай боахамашка доккхий толамаш даьхар «Ингушский» яхача комсий совхоза чабана Атаев Анзора, Г. Ахриева цIерагIча комсий совхоза дояркас Сусуркаева Тайбата, хIаьта «Хьайбай боахаме къонача хьалхалаттачоа» яха ВЛКСМ ЦК значок елар «Кавказ» яхача комсий совхоза чабана Мурцагов Геланена.

Ка бола ялат сихдаь чуэцача хана комсомольски организацеша ялат чуэцача дакъа лацарах бола ВЛКСМ ЦК бюро социам кхоачашбеш ялат чуэца доладале организационно-политически болх бир комсомола горкомо. Цу деша хетаяь ерригача комсомольски организацешка хилар йийлла комсомольски собранеш, комсомола комитетий заседанеш, вIашагIъеллар 5 комсомольско-кагирхой комбайнай экипажаш, 8 шоферий звено, ялата хьаттацкара сменаш.

Производства лоархIамеча участкашка комсомольско-кагирхой коллективаш вIашагIйохкара гIулакх боккхача лоархIаме хеташ я ВЛКСМ городской комитет. Укх шера районе болх беш я 15 комсомольско-кагирхой комитет, царех 6 промышленносте, 1 транспорте, 8 юрта боахаме а йолаш.

Хьалхарча ах шера итогех комсомольско-кагирхой коллективашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар «Луч» яхача совхоза Крошка Анатоле кулгалдеча механизаторий бригада, Вознесенски газ чакхйоахача завода «А» смена Батыжев Хьусен керте латтача комсомольско-кагирхой коллективо, «Малгобекнефта» мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене А. Д. Кокоева кулгалдеча комсомольско-кагирхой бригада. «Къахьегамца коммунистически гIулакхаш хиларах» ВЛКСМ ЦК карара кара тела вымпелаш елар цу коллективашта.

ИттлагIча пятилеткерча юбилейни шера планашта социалистически декхараши кхоачашдара доккха дакъа лоац района комсомольцаша, пионераша, школай дешархоша. 450 гаргга дешархой хIанз болх беш ба совхозашка. Костромской областа дешархой тIахьехамах № 12 йолча школера 41 дешархо балха вахар «Советский» яхача совхоза кхашка.

Ерригача школашка болх беш я дешархой производственни бригадаш. Духхьал дешархоша къахьегаш лелаергья бIаьш гектараш комсаши баьцадаараши.

Чакхдаьлар иттлагIча пятилеткерча юбилейни шера хьалхара ах шу. Пятилетка шоллагIа шу толамца чакх а доаккхаш Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийленца накъа даккхара керда доазонаши декхараши хьалхашка латт района комсомольцаштеи кагирхоштеи.

Р. БУЗУРТАНОВ,
ВЛКСМ Малгобекски горкома хьалхара секретарь.

КАВКАЗО КХЕВАЬР

Даьгара Николай Ивановичагара каст-каста каьхаташ ухар тIем тIара.

— Со могаш, маьрша ва хIанзарчоа, дIахо хургдар хац, бакъда тхо тешаш да Гитлер кастта вохарг хиларах, — яздора цо хIара каьхата тIа.

Хьалхашка уллача тIолгаца бIаргех уха хий дIа а доахаш, дIахо дешар цун каьхат сесага. Дукха киса леладарах тишденнача каьхата тIа яздаь дар из. Селхан хьанйша из письмо массехказза дийшадар цо. Из яздаь дикка ха яр.

Маро фашисташ бохабе дукха ха йисаяц яхаш яздой а цунна гора дукхагIа кагирхой эскаре боахилга. Коля вар хIанз аргIагIа эскаре ваха везар. Из ше а вар ший лоIамагIа эскаре гIоргва яхаш каст-каста наьнага хоам беш.

Нана раьза яцар цу гIулакха. Итт класс йистеяьккхача Коля деша вахар мехкдаьтта института студенташ кийчбеча курсашка. Хеталора деррига вIаштIехьа долаш санна. Цхьан дийнахьа чувенача Коляс дог гIоздаьнна наьнага хоам бир.

— Со фронте вода! Кхы а дукха дийцар цо, бакъда, наьна хазанзар дIахо цо даь къамаьл. БIаргех кхы Iода хий дацар. ХIаьта я бIаргех тIолг а хьекхаш нанас аьлар:

— Ванах, фуд ер? Кхоачаш барайтта шу а мичад хьа...

ТIем тIа ваха кийчвир цо воI, сихагIа цIавар дийхар, дир хьехараш. Иштта дIайоладелар Ведерников Николая тIема биографи. Из вахар къулбехьен довзув лораде. Юххьанца из Iомалуш хилар Анапе, цул тIехьагIа Астрахане. Заставера вахар из эгтара хьалхарча тIем тIа.

Бийса. Окопаш. Лелхача пхорчий сердал. Набаро кIалбита пулеметчикаш. Къона бIухо ва наб ца кхеташ. Дагаух цунна хургйола атака. Мишта гIоргва нийсса уразтта Iоажала духьала? Пхорчашта, бомбашта духьала оттаргва? ФуннагIа дувце а атта гIулакх дац из.

ШоллагIча дийнахьа чов хилар зIамигача сага. Из дIавихьар санбате. Сатоссаш дукха дайнача тIемахошта юхе а этта атаке вахар Коля. Цкъарчоа кхерам дIабаьлар цун дег чура. ЦIаьхха вежар цун хьалха хинна салте. МоастагIчун окопа тIа кхаччалца хьедда вахар из. «ХIанз са аргIа я вожа», — йоахар цун лего. ТIема таташа вииьора из.

— Хьо кIант ва, дика вахар хьо моастагIа духьала — аьлар Николайга тIом сецачул тIехьагIа массане Савельич яхаш цIи йоахача къаьнача салтечо-сибиряка.

— Мичара ва хьо хье? — хаьттар цо.

— Грознера, — жоп делар Ведерников Николая. — Со хIанз а кIант вац, юххьанца кхерар со.

— Кхерар ях Iа? — кIоаргга чуэза махорка гIаьленах хIуара чутехар Савельича. — Во сакъердам ба тIом, цхьанне а безам бац вала. Сона бIаргавайра хьо моастагIий окопа чу эккхаш. ТIехьагIа хье атаке водача хана чIоагIагIа детталахь цIогIа. Фашисташ гебагIел чIоагIагIа кхер цIогIах.

Цхьа ха яьлча Ведерникова денал дайзар командираште. Из хьожавир разведке. Къаьнача разведчикаша раьза хинна тIаийцар къона бIухо. Цунна безабелар ший керда доттагIий. Согат дар фуд ца ховш нах бар уж. Бакъда, шоай декхар кхоачашдеча хана чIоагIа цIимхара хулар уж.

— МоастагIчун эпсар е салте караволавелга хала гIулакх хетац тIом боацача укх шерашка. ХIаьта долчча беса из дайзачоа хов из мел хала гIулакх да. Мел хала гIулакх да цу операцена кийчвалар? Мел дукха ха дIайода фашист караволлавара уж зувш, ха маца хувцалу хьожаш?

Дукха ха ялалехьа Ведерникова ше дIавовзийтар дика разведчик хиларах тарра. Цун наькха тIа къега йолаелар орденаш, медалаш.

Фашисташ боха а баь котало яьккхачул тIехьагIа Германе ший бIухочун декхар кхоачашдеш хилар Ведерников Николай. 1951 шера мара юха цIаванзар из. ЦIакхоаччашехьа из балха эттар заводе. Цун да цу хана болх беш вар хIанз В. И. Ленина цIи йолча мехкдаьтта чакхдоахача цу хана парафинови оалаш хиннача заводе. Курсаш чакх а яьха бархI бетта цо болх бир оператора гIоннча волаш.

Цхьан сарахьа из вар вахте. Завода болх нийса дIабодаш бар. ЦIаьхха сайцар насосаш...

Мехкдаьтта цехашка хьа ца кхоачаш дисар. Болх беш яр пишкаш, температура айлуш яр, 350 градусага дIакхаьчар из. ДIахо из 500 градусага кхоачаш айелар. Из чIоагIа кхераме дар, мехкдаьттах кокс хила тарлора.

Уйла е, хинна разведчик, хьанзара коммунист! Iа гIо ца дойя урагIа гIоргья цех.

Хий тоъаш дац резервуарашка. Пишк шелъе йиш яц. Фу дича бакъахьа да хIанз?

ТIем тIа дуккхаза духьалъийттадар «фу дича бакъахьа да?» яха хаттараш. Массаза цу хаттарашта жоп лехаш хьаненавар разведчик. ХIанз а корадир цунна жоп. Пишк сиха йоайир.

ДIаухар шераш. Массехказза хержав Ведерников Грозненски горсовета депутаталла. Шийна езаенна йоI Людмила а йоалаяь ирaзе вахаш ва тIема ветеран, производства хьалхле лелаю Николай Иванович. Балха тIа лоархIаш ва хIанз воккхагIа вола оператор Николай. Из ва завода партбюро член, тIема ветераний комитета член.

В. КОРОВИН,
республикански книготорга болхло.

ХIАРАНЕ ШЕШИЙЦА УЙЛА ЙИЧА...

Вай халкъо доккхий къахьегама толамаш даьхад хIама хьаккхоллара, мохк дегIабоалабара даькъе.

Фуд дегIаена социалистически общество хьалъяра вайна новкъостал дер?

Эггара хьалха из да хIара гражданина ший декхар а довзаш хьинаре къахьегар, кхыдола декхараш кхоачашдар. Цудухьа эггара лоархIамегIа лоархI вай дезала юкъера гIулакх нийса хилийтар.

Дезал барта хилар вай паччахьалкхено лорадеш дола гIулакх да. Цун хьашташ хьаллоац законо. Дале а халкъа судашка тахан а нийслу мари сесаган юкъера дош дувца деза моттигаш. Уж нийслу ший дезала, берий кхел ца лоархIа нах болаш хиларца. Шийна аьттув хилча кхы хIама ца эша нах ба уж. Дукха хул «дIаьха сом» даккхара гаьнна ара дIаухи нах. Цига шийна кхы саг а лехе, цIагIара бераши дезали дицду цо. Царех цхьабараш ханна баха бус дIабахача моттигашка. Дуккхача хана уж лех милице органаша, цул тIехьагIа суда хьалхашка отт.

Тхо за МагIалбика города халкъа судахочун Б. О. Оздоева кабинете, къамаьл тоссалу алименташ ца телаш болча нахах.

— Гой шоана,—йоах Османа Бориса, — дукха ца хуле а тха къестаде дезаш хул алименташ ца тела гIертача нахах дола дешаш. Цхьабараш духьала хилац алименташ текхара. Цар алапех цхьа дакъа дIайиду цо битача дезала. Бакъда, кхычар фуннагIа бахьанаш лех алименташ ца далара, ший дезала новкъостал ца дара. Ший бераш да дийна воллашехьа бойла дутача сагах эхь доаца саг ца аьлча ала хIама дац.

Вай ираза дукха бац шоай дезал бута нах, шоай декхараш ца довзараш. Цхьацца бахьанеш оттарца къаста беза мари сесаги хьож шоай бераш материально Iалашде. Вай ханарча цIи хезача педагога А. С. Макаренкос ший хана аьннад «Нагахьа санна шун бераш дале, сесаг ца езача хье кхаьча вале, кхыйола кхалсаг хьайна езаенналле, дIадаккха из гIулакх хьайх. Во, хала гIулакх да из, хIаьта а дIадаккха торо я. Хьай дезала да хила хьажа. Из кхоачашде хьо декхарийла ва хьа бер хургвола гражданин волаш хьалкхерца. Iа хало тIаэца еза хьай безама хьашташ тIехьашка а тетта».

Цхьабараша из атта дIадоаккх ший дезала уйла а еш. Вайх хIаравар декхарийла ва ший дезал хьалкхебе. Цхьа масал да са цу хьакъехьа доаладе.

А. Базали ший ши бер доллашехьа сесагаца ца вахаш вар. Судо баьча социамах кхелатанза долча бераштa массехк шера алименташ телар цо. Цул тIехьагIа из къайла а ваьнна дIавахар. Казбекски района Ленина цIерагIча колхозе гаьнна лоамашка жа доажадеш хилар из. Сесаги бераши материальни гIо доацаш дисар. Ше дезала новкъостал ца дарах из бехказа вувлар почта ца хилар бахьан долаш ахча ахийта торо яцар ший яхаш. Законо бехктокхаме эзар А. Базали. Бакъда, из общественно-пайданерча балха тIа хиларах а (цу хьакъехьа характеристика яр цун) сесага лаккхарах а условно мара ха ца тохаш витар из. Теша дог доагIа уж дезал юха а вIашагIкхетарг хиларах.

ХIара дезал—из ший тайпара вахар да. Цхьа рецепт а оттаяь цунна юкъегIоотта йиш яц цхьанне а. Дезале нийслу барт тоабе низ дIа ца кхоача мар е сесаг. Дезала юкъе барт хилча иразе хул вахар. ХIаьта из нийгIача дуне баьддерз. Барт болча дезалера саг массаза а дог гIоздаьле хул, совбоал цун вахарцара безам.

СССР кердача Конституце проекта тIа къаьгга хьагойташ да моллагIа дезал лорабар массане юкъара декхар долга. ДIаяхача замах юхедиса зене гIулакхаш дIа а доахаш коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лацар хIара советски гражданина декхар хинна дIаэттад. Из керда закон наха деннад вахар иразе хилийтара, вахар тIа-тIа тоадара. Иштта яхаш ба советски гражданаш кердача Конституце проект ешача хана а.

Б. ЧЕРБИЖЕВ,
штате воаца корреспондент.

ЮРТАРЧА СПОРТСМЕНИЙ ТОЛАМ

Дукха ха я «Красный молот» заводерчеи Наурски района комсий совхозашкарчеи спортсменашта юкъе тайп-тайпара бувзамаш дола. Уж каст-каста вIашагIбетталу сакъердаме спортивни яхьаш чакхъяха.

Иштта массехк ди хьалха «Виноградарь» яхача Наурски района мотобольни команда йолча хьоашалгIа баьхкабар заводa мотоболисташ. Духхьашха вIашагIкхеташ яцар уж ши команда. Цар соахка а цул хьалхарча шера а чакхдаьхад доттагIала ловзараш. ХIаьта тIеххьара матч Нохч-ГIалгIай АССР-е хьалхле яккхара яхьашта юкъейоагIаш яр. Цудухьа цунга къаьстта дика кийчбеннабар фусамдай.

Цар хьалхарча минуташка деиз хьаьший наIараштa кхерам тIатувсаш еш хинна атакаш массехк гол чутохаш чакхъяьлар. Ший новкъосташта хьоккхам луш дика лайзар заводчаний команда наIарашка кхо гол чутоха вIаштIехьдаьнна наурций капитан А. Такулов. Счет 4 : 1 а йолаш наурцаш толаш чакхдаьлар из вIашагIкхетар.

ХIаьта цу дийнахьа шоайла хьалхле къувсаш бар Наурски районеи «Красный молот» заводеи къона картингисташ. Укхаза а аьттув болашагIа хилар юртара спортсменаш. Къаьст-къаьста болча спортсменашта юкъе хьалхарен кхоалагIен моттигаш наурски школашкарча шин дешархочо яьккхар.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 августа
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — Куприна дувцарех йола «Провинциальни истори» яха телевизионни спектакль. 10.55 — Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаю Орлова цIерах йола Паччахьалкхен республикански академически эрсий хоровой капелла дакъа лоацаш дола «Вокализ» яха фильм-концерт. 14.30 — Iилмаи-популярни фильм. 15.15 — «Вероника юхайоагIа» яха бераштa дола художественни фильм (Румыния). 16.45 — «Депутатски гIулакх». СССР Конституце проект ювцача дакъа лоацаш ба Московски областа Трубински юрта Совета исполкома председатель Скобелина в., Московски областа «Октябра X шу» цIерагIа йолча совхоза директор Андреев а. 17.15 — Центральни телевиденеи Еррегсоюзни радиои йоккхача берий хора концерт. Художественни руководитель — РСФСР заслуженни артист Попов. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Бераштa йола стихаш». 18.30 — Румынски халкъа къама дезача денна — фашистски гIаьрахойх Румыни мукъаьяннача денна хетаяь Румыне Социалистически Республика телевидене программа. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Джек Лондона романах а дувцарех а йола «Мартин Иден» яха телевизионни спектакль. ЦхьоалагIа дакъа. 22.30 — «Универсиада-77» Болгарера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — СССР Конституце проект ювц (нохчий меттала). 18.10 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.30 — Спортивни передача (перерывах — документальни фильм). 20.15 — Киножурнал. 20.25 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала). 20.40 — СССР вошал долча республикай денош. Узбекски ССР. Кинопрограмма.

24 августа
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — Художественни фильм. 10.50 — «Киноникъбархой клуб». 14.30 — «Йоккха гIишлош хьалъечара балха денош». Кинопрограмма. 15.25 — «Вероника юхайоагIа» яха бераштa дола художественни фильм. (Румыния). 16.45 — «Iилма тахан». 17.15 — Зурманчаш шоаш бола моттиг хьайовзийт. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Документальни фильм. 18.20 — СССР Конституце проектах йола беседаш. ПхелагIа передача. «Советски сага социально-экономически бокъонаш». Хьалхара дакъа. Передача дIахьу политически обозревателa Вознесенске. Передачана юкъе дакъа лоацаш ва юридически Iилмай доктор, профессор Крутоголов. 18.50 — «Спортлото» тираж. 19.00 — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга. Советски Грузи. Передачана юкъе дакъа лоацаш ва КПСС Центральни Комитета член, Грузе Компарте Центральни Комитета хьалхара секретарь нов. Шеварнадзе. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Джек Лондона романах а дувцарех а йола «Мартин Иден» яха телевизионни спектакль. ШоллагIа дакъа. 22.40 — «Универсиада-77». Болгарера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Къахьегама коллективашта юкъе атеистически интернациональни кхетамца хаьхьеганхой кхебар. КПСС Заводской райкома секретара Дагаева къамаьл (нохчий меттала). 18.10 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа. (Эрсий, нохчий меттала). 18.30 — Телехьажархой письмойх гIулакхаш кхоачашдаьд. 18.45 — «Даькъала хийла фестивалы!» Комаровски областера вошал теха хьаьший ба вайцига. 19.15 — «Правилашта юкъе доацаш» яха телевизионни документальни фильм. 19.35 — «Старт» яха спортивни телевизионни журнал. 20.05 — «Халхарий чародей» яха телефильм. Йистеяьлча — хоамаш, реклама.

РАДИО

23 августа

6.30 — Юртара Iуйре. 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.26 — «Сердало» газета обзор. 7.32 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Лирически иллеш (гIалгIай меттала). 8.45 — «СССР Конституце проект ювц». 9.15 — Тха почта (нохчий меттала). 9.30 — «Къона вай замахо» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 17.00 — «Социалистически демократизм котъялар да Советаш» яха беседа (гIалгIай меттала). 17.15 — КПСС XXV съезда социам кхоачашде. Дукха мехкадаьтта хургда. «Октябрьнефта» мехкдаьттеи гази йоаккхача управленера передача (нохчий меттала). 17.30 — Хьайбаш леладеча хьалхалаттарашта дола концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайранара Грозный» яха радиовыпуск. Гросете гIолла. 18.30 — Ашараш (гIалгIай меттала).

24 августа

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.32 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.32 — Ашараш (нохчий меттала). 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — «Дезача совгIато декхарийла ву». Очерк (гIалгIай меттала). 8.50 — Халхара ашараш (нохчий меттала). 9.15 — «Корта бохабу малар — бокъонаш телхаяра никъ ба». Беседа 9.30 — «Цхьан дезала юкъе» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 9.50 — Ашараш. 16.00 — «Халкъа тIехьожам дIахьош ба». Корреспонденци (нохчий меттала). 16.15 — ДIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашта моттиг яц. Беседа (гIалгIай меттала). 16.30 — ХIара балха десна — дикала знак. «Чечингушводстрой» управлене аьшкабетона изделей заводера передача (гIалгIай меттала). 16.45 — «Ялат кхедерий тIехье». Автаев тIар. Очерк (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолле Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 23 — 28, Грозне 25 — 27 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка кIезиг-дукха догIа а делхаш, къилбаседа-малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 12 — 17, дийнахьа 25 — 30 градус йIовхал йолаш хила тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхамасекретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ5225. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6115.